Пољопривредно - технички средњошколски центар
"Беседеш Јожеф" Кањижа

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

2020-2024

ЗБИР ПРОГРАМА КОЈЕ ОСТВАРУЈЕ

ПОЉОПРИВРЕДНО – ТЕХНИЧКИ СРЕДЊОШКОЛСКИ ЦЕНТАР
„БЕСЕДЕШ ЈОЖЕФ“ КАЊИЖА

Законски основ:

1. Закон о средњем образовању и васпитању (Сл. Гласник 55/2013, 101/2017, 27/2018, 6/2020)
2. ЗОСОВ (Сл. Гласник 88/2017, 27/2018, 10/2019, 6/2020)

Школси одбор је на својој седници 30. јуна 2020. године донео Школски програм за период 2020-2024.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Овај документ је израђен на основу вредновања квалитета претходног Школског програма за 2016-2020. У наредном периоду нагласак у изради и остваривању Школског програма за 2020-2024. годину биће стављен на програмски садржај и активности факултативних предмета којима ће се остваривати циљеви учења, на тежњу ка најбољем начину искоришћавања потенцијала Школе, израду наставних планова прилагођених специфичностима одељења и на обезбеђивање остваривања потреба и интересовања ученика.

Садржај

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 1

Садржај 2

Увод 5

Законска основа 5

САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 6

„ЛИЧНА КАРТА“ ШКОЛЕ 7
- Општи подаци и адреса 7
- Обим основне делатности и услови рада 7
- Опремљеност средствима за рад и организација рада 7
- Наставни и ваннаставни кадар Школе 8

УСТАНОВА И ЊЕНО ОКРУЖЕЊЕ 9
- Корени и традиција 9
- Социо - културни ресурси 9

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 11
- Општи циљеви образовања и васпитања 13
- Општи исходи образовања и васпитања 14

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ПРОГРАМ 16

ОБАВЕЗНИ, ИЗБОРНИ И ФАКУЛТАТИВНИ ПРЕДМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА 18
- Табеларни приказ обавезних, изборних и факултативних предмета по образовним профилима и разредима 19
  - Машинство и обрада метала 19
    - Табела 1. Машински техничар за копјутерско конструисање 19
    - Табела 2. Аутомеханичар 24
    - Табела 3. Механичар грејне и расхладне технике 28
  - Пољопривреда, производња и прерада хране 32
    - Табела 4. Пољопривредни техничар 32
    - Табела 5. Ветеринарски техничар 43

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ 55
- Начини остваривања принципа образовања и васпитања 55
- Начини остваривања циљева образовања и васпитања 56
- Начини остваривања исхода образовања и васпитања 56
- Начини остваривања стандарда постигнућа образовања и васпитања 57

Начини и поступци остваривања прописаних наставних планова и програма, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду 58

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ 60

Програм допунске наставе 60

Програм додатне наставе 61

Програм припремне наставе 62

ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈУ, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВУ И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА 63

ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ, ЊИХОВИ ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ 64

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА 65

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ 67

Табела 6. Програм културних активности 67

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ 69

Табела 7. Програм секција 70

Табела 8. Програм слободних активности 70

ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА 72

Појам и дефиниција 72

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 74

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА 76

Опште одредбе – принципи и циљеви 76

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА 79

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ 81

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ 84

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА, СТУДИЈСКИХ ПУТОВАЊА И ИЗЛЕТА 86

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ 88

Стратегија безбедности и здравља на раду 88

Правни основ стратегије безбедности и здравља на раду 90

Основни циљ стратегије безбедности и здраља на раду 90

Правци развоја система безбедности и здравља на раду 91

Програми здравља на раду 91

Процена ризика и заштита од катастрофе 93

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНИ РАД 94

Вредновање квалитета рада и самовредновање образовно - васпитног процеса 94

Ученички парламент 96

Табела 7. Очекивани исходи рада Ученичког парламента 96
Естетско уређење Школе 98
Развој међупредметних компетенција 98
Израда и уређење школског сајта 101
Школска библиотека 102
Унапређење квалитета и развој Установе 104
Професионални развој и стручно усавршавање 105
Развојни план Установе 106
Е-дневник, електронска евиденција и педагошка документација 107
Циљеви и кључни задаци организације и рада Школе ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 107
Дани отворених врата У ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 108
Реч психолога за ученике, наставнике и родитеље 108

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 110
Праћење остваривања Школског програма у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 110

ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ 113
Индивидуални образовни план (ИОП) 113
Визија Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 114
Мото Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 114
Циљеви на којима се темељи Инклузивно образовање у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 114
Задаци којима се остварују циљеви Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ 115
Оперативни план Стручног тима за ИО: 115

Прилог 1. Индивидуални образовни планови ученика 118

Прилог 2. Анекси 119
Анекс 1: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Машински техничар за копјутерско конструисање 120
Анекс 2: Наставни план стручних предмета за образовни профил Машински техничар за копјутерско конструисање 121
Анекс 3: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Аутомеханичар 122
Анекс 4: Наставни план стручних предмета за образовни профил Аутомеханичар 123
Анекс 5: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Механичар грејне и расхладне технике 124
Анекс 6: Наставни план стручних предмета за образовни профил Механичар грејне и расхладне технике 125
Анекс 7: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар 126
Анекс 8: Наставни план стручних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар 127
Анекс 9: Листа изборних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар 128
Анекс 10: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Ветеринарски техничар 129
Анекс 11: Наставни план стручних предмета за образовни профил Ветеринарски техничар 130

Увод

Овај школски програм чине сви садржаји, процеси и активности који имају за циљ остваривање образовно-васпитних задатака у сврху развијања знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује интересе и потребе других. При изради Школског програма стављен је акценат на специфичност наше стручне школе и средине у којој школа ради. Полазиште рада на садржајима Школског програма јесу потребе и интереси наших ученика, њихових родитеља и локалне заједнице. Наша школа нуди одговарајуће опште и стручно образовање и васпитање у трогодишњем и четворогодишњем трајању за обављање послова одређеног занимања и за наставак образовања у високошколским установама.

Школски програм се доноси на основу наставних планова и програма, односно програма одређених облика стручног усавршавања. Полазне основе за израду Школског програма су Закон о основама система образовања и васпитања, Закона о средњем образовању и васпитању, Правилник о наставном плану и програму и Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава. Школски програм је плански и радни документ који усваја Школски одбор. Опште основе Школског програма могу да се мењају сагласно стеченим искуствима у примени програма, објективним показатељима успешности и квалитета, стварним и пројектованим потребама друштва и образовног система. Опште основе Школског програма представљају основу за израду посебних основа Школског програма за сваку годину примене Школског програма. Школски програм се састоји од општег и посебног дела. Поједини делови Школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања.

Школски програм наше школе има за циљ да омогући оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

Законска основа

У Закону о средњем образовању чланом 10 дефинисана је делатност школе. Образовно - васпитни рад у школи остварује се на основу Школског програма. Школски програм доноси Школа, у складу са Законом, по правилу на четири године и објављује га најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.

У Закону о средњем образовању, чланом 11 дефинисан је садржај Школског програма.

САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- циљеви школског програма;
- назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм;
- обавезни и изборни предмети и модули по образовним профилима и разредима;
- начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма, програми других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду;
- програм допунске, додатне и припремне наставе;
- програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникацију, тимски рад, самоиницијативу и подстицање предузетничког духа;
- факултативни наставни предмети, њихови програмски садржаји и активности којима се остварују;
- начини остваривања и прилагођавања програма образовања одраслих и ученика са посебним способностима;
- програм културних активности школе;
- програм слободних активности;
- програм каријерног вођења и саветовања;
- програм заштите животне средине;
- програми заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања;
- програм школског спорта;
- програм сарадње са локалном самоуправом;
- програм сарадње са породицом;
- програм излета и екскурзија;
- програм безбедности и здравља на раду;
- програми од значаја за школу
- индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану, а чине прилог Школског програма;
- начини остваривања других области Развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.

„ЛИЧНА КАРТА“ ШКОЛЕ

Општи подаци и адреса

Пољопривредно-техничи средњошколски центар „Беседеш Јожеф“ основан је на територији општине Кањижа, са седиштем у Кањижи, улица Широка 70. E-mail адреса Школе је: srednjaskola@kanjiza.rs, а web страница је на адреси: www.techniq.edu.rs

Обим основне делатности и услови рада

За реализацију Школског програма Установа располаже Централним објектом – објекат са спратом и спортском салом од 2418,71м², Школском економијом – учионице, радионице и објекти за производњу на 2000 м2 и пољопривредним земљиштем од 95 ха површине.

Школска економија је повезана Кањижом и Новим Кнежевцем асфалтним путем. На школској економији одвија се највећи део праксе ученика пољопривредне струке. Економија школе је приближно величине 100 ха, од чега је 79 ха њива, а 12 ха је економско двориште са шталама за држање животиња, који укључује и воћарски расадник, фолије, и просторије за образовно-васпитни рад.

Опремљеност средствима за рад и организација рада

У централној згради Школе налази се библиотека, која поседује збирку стручне литературе домаћих и страних издавача, као и уџбенике на мађарском, српском, хрватском, латинском, немачком и енглеском језику.

На основу потреба и могућности, Школа у континуитету обезбеђује аудио - визуелна средства за све учионице у којима се обавља образовно-васпитни рад.

На Школској економији, која располаже њивама, двориштем са шталама за држање животиња и воћарским расадником и фолијама, као и просторијама за образовно-васпитни рад, одвија се највећи део праксе ученика пољопривредне струке.

Од визуелних наставних средстава користе се дводимензионалне слике и фотографије и тродимензионални модели, рељефи, макете, препарати, колекције, а већина су засновани на видео-компоненти.

Аудитивна наставна средства су заснована на аудио-компоненти и служе као слушни извори знања. Снимци вербалног људског изражавања, снимци гласова животиња и разних шумова и тонова организма као нпр.: дисање, куцање срца, контракције бурага.

Текстуална наставна средства која наставници користе су разноврсни текстуални материјали, који се у настави употребљавају као извор знања - уџбеници, приручници, програмирани текстови, чланци, зборници, лексикони, енциклопедије, књижевна дела, историјска дела и сл.

У оквиру практичне наставе на Школској економији ученици се баве производњом ратарских биљака, као што су пшеница и кукуруз, производњом индустријских биљака (сунцокрет), као и узгајањем бундеве, кромпира и соје. Од поврћа се узгајају парадајз, паприка, црни и бели лук, шаргарепа, першун, зелена салата, краставац, спанаћ и купус. Посебан значај се придаје производњи у фолијама и интензивној производњи јабуке.

На машинским смеровима ученици, у оквиру теоријске и практичне наставе, осим обавезних задатака, имају могућност да своје знање шире и кроз стручне секције. Помоћу тих секција наши ђаци стално су присутни и пласирају се међу најбоље на разним стручним такмичењима, и у Србији, и ван Србије. У оквиру практичне наставе присуствују и у реализовању енергетских пројеката, као и у поправкама пољопривредне механизације. На такав начин лепо се показује симбиоза обе области које се уче у нашој Школи. У машинским радионицама трудимо се да наши ученици успешно науче основне радне практичне задатке и операције из области машинства. По могућности Школа обезбеђује све потребне алате и приборе за квалитетну практичну наставу. Ученицима стоје на располагању четири добро опремљене радионице.

За обраду земље од механизације користе се три трактора, као и различите прикључне машине. Развој Школске економије спада у приоритетне циљеве, које Школа остварује из сопствених прихода или путем домаћих и страних конкурса.

Наставни и ваннаставни кадар Школе

Према специфичним областима рада, у нашој Школи запослени су следећи стручни профили: руководећи кадар (директор, секретар Школе), образовно - васпитни кадар (наставници, стручни сарадник – психолог), административно-правни и финансијски кадар, кадар за одржавање хигијене, помоћно особље, кадар за техничке послове, кадар за заштиту на раду, кадар за заштиту од пожара.

УСТАНОВА И ЊЕНО ОКРУЖЕЊЕ

Више од 50 година како наша школа пружа ученицима могућност за образовање у својим објектима - у Централној згради и на Школској економији - из области пољопривреде и машинства. Школа у свом саставу поседује кабинете за теоријску и практичну наставу, стручне радионице, библиотеку, спортске терене, добро опремљену економију, просторије за узгој и здравствено збрињавање животиња, кухињу за извођење стручне наставе и приближно 100 хектара оранице за потребе практичне наставе. Све ово обједињено пружа савршене могућности за савладавање теоријског, али и практичног дела жељеног смера или заната на високом нивоу, што уједно представља и приоритетни задатак наше школе да се подигне ниво компетенција међу наставним предметима.

Наставницима је примаран задатак да се ученици који ту похађају наставу за све време свога школовања осећају добро и безбедно. Поносно истичемо да су наши ученици остварили изванредне резултате на разним стручним, али и спортским такмичењима. Наша образовна политика се руководи захтевима данашњице, те ће наши ученици у већини случајева пронаћи своје место на тржишту рада или се по полагању матурских испита одлучују за наставак свог школовања на високошколским установама у земљи и иностранству.

Корени и традиција

Кањижа је општина са дугом традицијом потребе за средњошколским образовањем и васпитањем. Њени грађани су одувек имали слуха за обезбеђивање пријатних и добрих услова за боравак ученика у свом окружењу.

Пољопривредно-технички средњошколски центар "Беседеш Јожеф" је покретач вишедеценијске бриге за своје ученике која је започета давне 1965. године, када је основана, а своју прву генерацију ђака уписала је 1963/64. школске године. То нас обавезује да, настављајући пут свеобухватне бриге за раст и развој својих суграђана, али и друштва у целини, дамо свој пуни допринос унапређењу наше школске делатности.

Социо - културни ресурси

Кањижа је општина која негује спој савремених и традиционалних вредности. Мешавина је вера, култура, обичаја и језика. Вековима у њој живе заједно једни уз друге различити народи, бринући исте бриге, радећи исте послове, помажући се међусобно. Вишевековни изазови толеранције и прихватања различитости обојили су темељне вредности заједнице.

У срцу плодне равнице Кањижа је нераскидиво повезана са околним селима и салашима. У окружењу језера Тиса, на пространом пределу чувају се природне лепоте и негује еколошка свест грађана.

У граду постоје разни локални фестивали. Кањижа има богату библиотеку, позориште, културне и едукативне центре, регионалне креативне радионице и музичку школу. Истиче се богатом спортском традицијом, коју негују бројни спортски клубови, све више у своје програме укључујући и рад са ученицима наше средње школе.

Кањижа је препознатљива по својој архитектури, али и савременим трендовима, што се види на њеним улицама, трговима, пијацама, кафићима…

Пољопривредно-технички средњошколски центар "Беседеш Јожеф" је носилац темељних вредности и учесник важних догађања у граду. Кад год је потребно оживети неку градску манифестацију или фестивал, ученици наше школе се врло радо одазивају. Све то говори у прилог томе колико је Школа дубоко повезана са локалном заједницом и колико је њен реални контекст део живота у друштву.

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Средња школа „Беседеш Јожеф“ образује и васпитава читавим својим устројством и није место за припрему, него за стварни живот ученика, где се стичу разноврсна искуства кроз разнолике активности, облике и методе рада. Да би били развојно значајни за ученика, квалитети и утицаји средине треба да буду пробрани, сређени, згуснути и наглашени и наравно разноврсни и искуствено осмишљени.

У циљу праћења динамике развоја образовања и васпитања, наша школа кроз Школски програм поставља следеће циљеве:

- Развој интелектуалних капацитета и знања ученика неопходних за разумевање природе, друштва и самог себе у свету у коме живи, а све у складу са развојним потребама, могућностима и интересовањима.
- Пун емоционални, социјални и морални развој.
- Подстицање и развијање физичких и здравствених способности ученика.
- Оспособљавање за рад, даље образовање и самоучење.
- Оспособљавање за самосталност и одговорност према себи и својој будућности.
- Стицање квалитетних знања и вештина и формирање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке и информатичке писмености, неопходних за живот и рад у савременом друштву.
- Развијање свести о националној и државној припадности, неговање традиције и културе и поштовање и очување националне и светске културне баштине.
- Укључивање у процесе европске и међународне повезаности.
- Развијање еколошке свести и активног односа према заштити и унапређивању животне средине.
- Усвајање, разумевања и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва.
- Унапређење самосталног рада ученика кроз процес практичне наставе и неговање културе рада.
- Уважавање плурализма вредности и изградња сопственог система вредности, заснованог на начелима различитости и добробити за све.
- Развијање радозналости и отворености за културу, као и развијање толеранције.
- Поштовање права ученика, људских и грађанских права и основних слобада.

- Развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- Развијање способности и интересовања ученика у различитим људским делатностима.
- Изграђивање стваралачког односа према раду, материјалним и духовним добрима.
- Оспособљавање за активно укључивање младих у друштвени живот.
- Изграђивање правилног односа према учењу, раду, производима људског рада, формирању радних навика и љубави према будућем занимању.
- Развијање свести код ученика о сопственом положају у образовању, као субјекта који може да утиче на услове и резултате рада.
- Васпитање за друштвену активност, за учешће у развоју демократског друштва.
- Развијање толеранције, узајамности и општељудске солидарности.
- Подстицање и развијање самоиницијативе, самосталности, стваралаштва, интелектуалне радозналости и истраживачке склоности ка новим сазнањима у науци, техници, култури, уметности, спорту и друштвеном животу.
- Оспособљавање ученика за укључивање у рад, рационалну организацију, програмирање и планирање рада и слободног времена.
- Развијање љубави према човеку и осећања поштовања људске личности, неговања другарских односа са вршњацима.
- Развијање племенитих осећања, пажње и бриге за младе, старе и немоћне особе.
- Развијање хуманих односа међу половима и изграђивање одговорности за улогу будућих родитеља, развијање и чување здравља емоционалне стабилности и издржљивости.
- Неговање навика културног понашања и опхођења у складу са нормама нашег друштва и цивилизованог света, развијање културних потреба и навика, као и заштита културних добара.
- Развој стваралачких способности и креативности.
- Развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење језичког личног изражавања и информационо-комуникационих технологија.
- Развој свести о значају одрживог развоја, заштите очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња.
- Перманентно усавршавање учесника наставног процеса и унапређивање програма, организације, методе и опреме.

Општи циљеви образовања и васпитања

Образовање и васпитање развија знања, вештине, ставове и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, уз поштовање других особа, њиховог идентитета, потреба и интереса и активно и одговорно учествује у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да сваком ученику омогући:

- развој свих аспеката личности, у складу са развојним потребама, потенцијалима и интересовањима;
- да упозна себе и да самостално, промишљено и одговорно доноси одлуке које се тичу сопственог развоја и будућег живота, и промишљено и одговорно учествује у доношењу одлука друштвених група и заједнице којој припада;
- познавање и разумевање природног и друштвеног окружења, њихове међусобне повезаности и сопственог места у њима;
- развој осећања припадности социјалним групама и друштву као целини, као и осећање припадности ширем европском простору.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да сваког ученика оспособи за:

- континуирано образовање, у складу са властитим потребама, интересима, потенцијалима и интересовањима;
- успешно суочавање са изазовима савременог света и живота и изазовима будућности;
- избор и стицање професије, у складу са способностима, интересовањима и економским окружењем, осигурање запослења и остваривање сопствених прихода;
- изградњу и усвајање вредносних ставова;
- активно учешће у очувању и неговању сопствене традиције и културе, као и традиције и културе других;
- заштиту сопствених потреба и интереса, развој и очување сопствене аутономије и интегритета, уз поштовање аутономије и интегритета других особа;
- уважавање, сарадњу и солидарност са припадницима различитих социјалних, етничких и културних група и активно учешће у развоју и очувању друштвене кохезије;
- физички активан и здрав начин живота и креативно коришћење слободног времена;
- активно учешће у заштити и очувању природе и природних ресурса.

Општи исходи образовања и васпитања

Након завршетка стручног средњег образовања и васпитања у нашој Школи, ученик ће:

- бити способан да ефикасно комуницира на матерњем језику, српском језику, и бар на једном страном језику – енглеском или немачком;
- поседовати математичку писменост;
- бити способан да уочава, анализира и решава проблеме;
- бити способан да поставља реалне и остварљиве циљеве и плански и одговорно ради на њиховој реализацији;
- бити способан да учествује у тимском раду;
- бити информатички писмен и способан да информационе технологије користи на сврсисходан, ефикасан и одговоран начин;
- поседовати систем основних знања о природном и друштвеном окружењу и свом месту у њима;
- познавати своје способности и особине, поштовати себе и бити способан да управља сопственим развојем и животом;
- поседовати личну аутономију и интегритет;
- поседовати осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познавати традицију и учествовати у њеном очувању;
- познавати и поштовати идентитет, културу и традицију других социјалних група и заједница и бити способан и заинтересован да комуницира и сарађује са њиховим припадницима;
- бити одговоран према сопственом здрављу и његовом унапређивању и способан за самостално и организовано бављење физичком активношћу;
- бити одговоран према очувању и унапређивању квалитета животне средине;
- уважавати и поштовати друге особе;
- бити психофизички припремљен за живот и рад.

При одређивању образовно-васпитних циљева, наставни кадар наше школе полази од онога што знају о ученицима из свог одељења, трудећи се да прикупе што више података о њиховим развојним могућностима, потребама и интересовањима. Осим општих и посебних циљева, који важе за већину ученика, одређују се и специфични циљеви за поједине ученике или мању групу ученика. Тако се постиже индивидуализација у раду - кроз индивидуално прилагођене циљеве и очекивања од ученика, разноврсну понуду облика рада, средстава рада, дидактичког материјала, као и применом разноврсних метода и приступа којима се уважава различитост темперамента, стил и брзина учења, као и доминантан начин комуникације ученика.

Садржаји од којих се полази у програмирању се највише односе на човека и његов однос према себи, друштву и природи, обухватајући све фундаменталне научне дисциплине и уважавајући особене начине комуницирања и репрезентовања стварности.

Осим садржаја за које сами ученици испоље интересовања, наставници наше Школе посебно бирају оне, које сматрају развојно корисним и подстицајним за њихов развој. Труде се да их представе на привлачан начин како би ученици били мотивисани да се баве њима кроз активности које их подстичу да самостално откривају, размишљају, закључују, упоређују, стварају, представљају, комбинују, проверавају, конструишу, креирају и увиђају.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ СВИХ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ ПРОГРАМ

Школским програмом ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ обухваћени су програми образовања за редовне ученике.

У оквиру подручја рада Машинство и обрада метала, Школски програм обухвата следеће образовне профиле:

- Машински техничар за компјутерско конструисање у четворогодишњем трајању, на мађарском језику
- Аутомеханичар у трогодишњем трајању, на мађарском језику
- Механичар грејних и расхладних техника у трогодишњем трајању, на мађарском језику

У оквиру подручја рада Пољопривреда, производња и прерада хране, Школски програм обухвата следеће образовне профиле:

- Пољопривредни техничар у четворогодишњем трајању, на мађарском језику
- Ветеринарски техничар у четворогодишњем трајању, на мађарском језику

Образовне области су сродни домени знања, који осигуравају интегрисан образовни и васпитни програм са циљем да се:

- садржаји, процеси и активности ускладе са узрасним, развојним и сазнајним карактеристикама, могућностима и потребама ученика;
- омогући повезивање знања, развој формативних, генеративних и трансферних знања и поступност у изградњи система појмова;
- настава остварује тематским и проблемским приступом.

Образовно - васпитни рад у Установи се остварује на мађарском језику. Уважавајући карактеристике локалне средине, у којој постоје породице које негују два и три језика, а подржавајући породични модел усвајања језика у вишејезичном окружењу, Школа развија програме рада, који подразумевају заступљеност више различитих језика.

Осим развоја матерњег језика, у Установи су заступљени и програми за развој комуникативних способности на српском, као нематерњем језику, као и програми за развој комуникативних способности на страном језику - енглеском и немачком.

Наш наставнички кадар, који реализују програме за развој комуникативних способности на нематерњем, односно страном језику, имају за то одговарајућу квалификацију и знање стечено у току континуираног стручног усавршавања.

ОБАВЕЗНИ, ИЗБОРНИ И ФАКУЛТАТИВНИ ПРЕДМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА

Школски програм садржи обавезни, изборни и факултативни део. Средња школа годишњим програмом рада утврђује обавезе наставника и стручних сарадника у оквиру 40-часовне радне недеље. Педагошка норма обухвата све облике образовно-васпитног рада – обавезне, изборне и факултативне, и то:

- теоријску наставу, практичну наставу и вежбе;
- допунски, припремни и додатни рад, праксу и практичан рад када су одређени наставним планом и програмом;
- друштвено-корисни рад ако се у току школске године укаже потреба за њим;
- рад у секцијама;
- час одељењског старешине и
- друге факултативне облике образовно-васпитног рада са ученицима.

Наставни план обухвата изборне предмете по нивоима и врстама образовања од којих ученик обавезно бира један или више предмета према својим склоностима. Један од обавезних изборних предмета је верска настава или грађанско васпитање. Ученик који се определио за један од два изборна предмета, верску наставу или грађанско васпитање, изборни предмет може да мења у току циклуса школовања, односно до краја стицања средњег образовања и васпитања.

Наставници, односно стручни сарадници обављају и припремни образовно-васпитни рад, активности везане за стално стручно усавршавање и унапређење образовно-васпитног процеса, послове електронске евиденције и педагошке документације, сарадњу са родитељима кроз индивидуалне и групне разговоре, остваривање културне делатности наше Школе, остваривање стручно-педагошких активности школе, учествовање у раду стручних органа, друштава, удружења и других активности Школе.

Табеларни приказ обавезних, изборних и факултативних предмета по образовним профилима и разредима

Машинство и обрада метала

Табела 1. Машински техничар за копјутерско конструисање

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ	**Машински техничар за компјутерско конструисање**	
ПОДРУЧЈЕ РАДА	**Машинство и обрада метала**	
ЈЕЗИК НАСТАВЕ	**Мађарски језик**	
ГОДИНА ТРАЈАЊА	**4**	
РАЗРЕД	**I - 10**	
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	111
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Историја по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	185
Физика по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Хемија по Просветном гласнику број 11/2013	О	74

Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
Верска настава по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Рачунари и програмирање	О	148
Машински материјали	О	74
Техничко цртање са нацртном геометријом	О	148
Механика	О	74
РАЗРЕД		**II - 10**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	111
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Историја по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Географија по Просветном Гласнику број 11/2013	О	74
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	148
Физика по Просветном гласнику број 11/2013	О	74

Биологија по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
Верска настава по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Механика	О	74
Отпорност материјала	О	74
Компјутерска графика	О	111
Основи електротехнике и електронике	О	74
Машински елементи	О	74
РАЗРЕД		**III - 10**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	111
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Социологија по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	185

Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
Верска настава по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Рачунари и програмирање	О	148
Машински елементи	О	74
Технологија обраде	О	111
Хидраулика и пнеуматика	О	74
Термодинамика	О	74
Моделирање машинских елемената и конструкција	О	74
Практична настава	О	111
РАЗРЕД		**IV - 10**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Филозофија по Просветном гласнику број 11/2013	О	64
Устав и права грађана по Просветном гласнику број 11/2013	О	32

Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	64
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	160
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Организација рада	О	64
Аутоматизација и роботика	О	96
Конструисање	О	160
Испитивање машинских конструкција	О	64
Моделирање машинских елемената и конструкција	О	156

*НАПОМЕНА: континуирано праћење промена у Службеним гласницима

Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада Машинство и обрада метала (Службени гласник РС - Просветни гласник бр. 9/2013. године).

Табела 2. Аутомеханичар

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ	**Аутомеханичар**	
ПОДРУЧЈЕ РАДА	**Машинство и обрада метала**	
ЈЕЗИК НАСТАВЕ	**Мађарски језик**	
ГОДИНА ТРАЈАЊА	**3**	
РАЗРЕД	**I - 11**	
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	111
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Историја по Просветном гласнику број 11/2013	О	111
Географија по Просветном Гласнику број 11/2013	О	74
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	111
Рачунарство и информатика по Просветном гласнику број 11/2016	О	74
Екологија и заштита животне средине по Просветном гласнику број 11/2013	О	37
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37

Верска настава по Просветном гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Хемија и машински материјали	О	74
Техничка физика	О	74
Техничко цртање	О	111
Механика	О	111
Практична настава	О	148
РАЗРЕД		**II - 11**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Музичка уметност по Просветном Гласнику број 11/2013	О	37
Ликовна култура по Просветном Гласнику број 11/2013	О	37
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	74
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37

Верска настава по Просветном Гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Основи електротехнике	О	111
Машински елементи	О	74
Технологија обраде	О	111
Технологија образовног профила – аутом.	О	74
Практична настава	О	444
РАЗРЕД		**III - 11**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Устав и права грађана по Просветном Гласнику број 11/2013	О	32
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	64
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 11/2013	И	32

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ **по Просветном Гласнику број** 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О /** **ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И** **ВЕЖБИ**
Машински елементи	О	64
Организација рада	О	64
Технологија образовног профила – аутом.	О	96
Практична настава	О	508

Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада Машинство и обрада метала (Службени гласник РС - Просветни гласник бр. 9/2013. године).

Табела 3. Механичар грејне и расхладне технике

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ	**Механичар грејне и расхладне технике**	
ПОДРУЧЈЕ РАДА	**Машинство и обрада метала**	
ЈЕЗИК НАСТАВЕ	**Мађарски језик**	
ГОДИНА ТРАЈАЊА	**3**	
РАЗРЕД	**I - 12**	
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	111
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Историја по Просветном Гласнику број 11/2013	О	111
Географија по Просветном Гласнику број 11/2013	О	74
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	111
Рачунарство и информатика по Просветном гласнику број 11/2016	О	74
Екологија и заштита животне средине по Просветном гласнику број 11/2013	О	37
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37

Верска настава по Просветном Гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Хемија и машински материјали	О	74
Техничка физика	О	74
Техничко цртање	О	111
Механика	О	111
Практична настава	О	148
РАЗРЕД		**II - 12**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	74
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Музичка уметност по Просветном Гласнику број 11/2013	О	37
Ликовна култура по Просветном Гласнику број 11/2013	О	37
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	74
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	111
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	37

Верска настава по Просветном Гласнику број 11/2013	И	37
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Основи електротехнике	О	74
Машински елементи	О	74
Технологија обраде	О	74
Основи енергетике	О	74
Термодинамика и хидраулика	О	74
Основе технике мерења и аутоматизације	О	74
Постројења за грејање и климатизацију	О	74
Практична настава	О	259
РАЗРЕД		**III - 12**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Устав и права грађана по Просветном Гласнику број 11/2013	О	32
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 9/2013	О	64
Математика по Просветном гласнику број 11/2013	О	64

Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 11/2013	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 9/2013	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Машински елементи	О	64
Организација рада	О	64
Постројења за грејање и климатизацију	О	128
Практична настава	О	508

Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада Машинство и обрада метала (Службени гласник РС - Просветни гласник бр. 9/2013. године).

Пољопривреда, производња и прерада хране

Табела 4. Пољопривредни техничар

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ	**Пољопривредни техничар**	
ПОДРУЧЈЕ РАДА	**Пољопривреда, производња и прерада хране**	
ЈЕЗИК НАСТАВЕ	**Мађарски језик**	
ГОДИНА ТРАЈАЊА	**4**	
РАЗРЕД	**I - 2**	
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Рачунарство и информатика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Историја по Просветном Гласнику број 6/2012	О	64
Екологија и заштита животне средине по Просветном гласнику број 6/2012	О	32
Латински језик по Просветном гласнику број 6/2012	О	32

Физика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Географија по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Биологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Хемија по Просветном Гласнику број 6/2012	О	96
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Педологија и агрохемија по Просветном гласнику број 6/2012	О	114
Заштита биља по Просветном гласнику број 6/2012	О	88
Пољопривредна техника по Просветном гласнику број 5/2014	О	82
Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90
РАЗРЕД		**II - 2**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018.	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64

Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Хемија по Просветном Гласнику број 6/2012	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Заштита биља по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Пољопривредна техника по Просветном гласнику број 5/2014	О	175
Биљна производња I – Ратарство са повртарством по Просветном гласнику број 6/2012	О	397
Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Ликовна култура
- Музичка уметност
- Географија у пољопривреди
- Ратарство
- Повртарство
- **Лековито биље** по Просветном гласнику број 6/2012 **-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Гајење цвећарских култура
- Органска производња у ратарству
- **Органска производња у повртарству** по Просветном Гласнику број 5/2017**-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања

РАЗРЕД		**III - 2**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Заштита биља по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Пољопривредна техника по Просветном гласнику број 5/2014	О	128
Биљна производња II – Воћарство и виноградарство по Просветном гласнику број 6/2012	О	444
Наводњавање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64

Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Логика са етиком
- Хемија
- Физика
- Биологија
- Ликовна култура
- Музичка култура)
- Географија у пољопривреди
- **Производња дувана** по Просветном гласнику број 6/2012 **-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Гљиварство
- **Органска производња у воћарству и виноградарству** по Просветном Гласнику број 5/2017 **-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Пчеларство

РАЗРЕД	**IV - 2**

ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Социологија са правима грађана по Просветном Гласнику број 6/2012	О	64

Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Пољопривредна техника по Просветном гласнику број 5/2014	О	128
Сточарска производња по Просветном гласнику број 6/2012	О	444
Предузетништво по Просветном гласнику број 6/2012	О	64

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Филозофија
- Хемија
- Физика
- Ликовна култура
- Музичка уметност
- Пчеларство
- **Козарство** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Рибарство
- Гајење пужева
- **Органска производња у сточарству** по Просветном Гласнику број 5/2017 **-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- **Аграрни туризам** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања

Факултативни предмети се реализују на основу предлога стручног актива и по избору ученика.

Факултативни наставни предмет	Програмски садржај	Активности којима се остварује	Разред и одељење
Лековито биље	Самоникло лековито биље	**<u>Облици наставе</u>** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:	II-2

	Плантажно гајење лековитог биља	● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● Коришћење хербаријума, семенарника, слика и шема, свеж биљни материјал ● Коришћење стручне литературе, аудио-визуелних снимака **Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања	
Органска производња у повртарству	Основи органске пољопривреде Биолошке основе органске пољопривреде Органско повртарство - биобаштованство Повртарске културе у органској производњи	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (40 часова) - вежбе (24 часа) **Место реализације наставе** Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету. Вежбе се реализују у биобашти и пластенику у сарадњи са биобаштованима.	II-2

		Препоруке за реализацију наставе Ученици се деле на групе окупљене око једног задатка у којима остају до краја вежбе **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● оцењивање задатака	
Производња дувана	Општи део Агротехника дувана: Производња расада Производња у пољу	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● Коришћење стручне литературе ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове, проспекти **Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања	III-2

Органска производња у воћарству и виноградарству	Основи органске пољопривреде Биолошке основе органске пољопривреде Значајне карактеристике воћарско - виноградарске производње Воћарско - виноградарске културе у органској производњи	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (40 часова) - вежбе (24 часа) **Место реализације наставе** Теоријска настава се реализује у учионици, у одговарајућем кабинету или на огледним површинама. Вежбе се реализују у воћњаку, винограду и пластенику у сарадњи са произвођачима. **Препоруке за реализацију наставе** Ученици се деле на групе окупљене око једног задатка у којима остају до краја вежбе **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● оцењивање задатака	III-2
Козарство	Гајење коза Исхрана коза	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе**	IV-2

		● Коришћење стручне литературе, албуме раса, ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове, проспекти ● Користити узоре хранива, слике и крмне таблице ● Инсистирати на примерима свакодневног живота **Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања	
Органска производња у сточарству	Основи органске пољопривреде Основи органске сточарске производње Врсте и расе за органску производњу Производња сточне хране на органским принципима Исхрана животиња на принципима органске производње	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (40 часова) - вежбе (24 часа) **Место реализације наставе** Теоријска настава се реализује у учионици, у одговарајућем кабинету или на огледним парцелама са органском производњом на школској економији. Вежбе се реализују у пољу, у сточарским објектима у лабораторијама у сарадњи са сертификованим организацијама и	IV-2

		пољопривредним газдинствима. **<u>Препоруке за реализацију наставе</u>** Ученици се деле на групе окупљене око једног задатка у којима остају до краја вежбе **<u>Оцењивање</u>** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● оцењивање задатака	
Аграрни туризам	Одређења туризма Облици, врсте и трендови туризма Туристичко тржиште Туризам и прехрамбена индустрија Одређења угоститељства Угоститељско пословне јединице Кадрови у угоститељству и туризму	**<u>Облици наставе</u>** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **<u>Место реализације наставе</u>** ● Теоријска настава се реализује у учионици	IV-2

Правилник о наставном плану и програму стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада пољопривреда, производња и прерада хране (Службени гласник, 6/2012, 3/2014, 5/2014, 5/2017).

Табела 5. Ветеринарски техничар

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ	**Ветеринарски техничар**	
ПОДРУЧЈЕ РАДА	**Пољопривреда, производња и прерада хране**	
ЈЕЗИК НАСТАВЕ	**Мађарски језик**	
ГОДИНА ТРАЈАЊА	**4**	
РАЗРЕД	**I - 4**	
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Рачунарство и информатика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Историја по Просветном Гласнику број 6/2012	О	64
Латински језик по Просветном Гласнику број 6/2012	О	32
Физика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Географија по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Хемија по Просветном Гласнику број 6/2012	О	96

Биологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 6/2012	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Анатомија и физиологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	190
Сточарство са исхраном по Просветном гласнику број 6/2012	О	158
Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90
РАЗРЕД		**II - 4**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Хемија по Просветном Гласнику број 6/2012	О	96

Биологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	32
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 6/2012	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Фармакологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	180
Патологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	74
Хигијена и нега животиња по Просветном гласнику број 6/2012	О	180
Епизоотиологија по Просветном гласнику број 6/2012	О	138
Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Ликовна култура
- Музичка култура
- Географија у пољопривреди
- **Болести пчела** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- **Козарство** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања

РАЗРЕД		**III - 4**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**

Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 6/2012	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Породиљство по Просветном гласнику број 6/2012	О	254
Болести животиња по Просветном гласнику број 6/2012	О	446
Професионална пракса по Просветном гласнику број 6/2012	О	90

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Логика са етиком
- Општа и неорганска хемија
- Физика
- Биологија
- Ликовна култура
- Музичка култура
- Географија у пољопривреди

- **Патологија риба** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Спортско коњарство
- Патологија егзотичних животиња
- Добробит животиња
- Аграрни туризам
- **Органска производња у сточарству** по Просветном Гласнику број 5/2017 **-** школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања

РАЗРЕД		**IV - 4**
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Мађарски језик и књижевност по Просветном гласнику број 13/2018	О	96
Српски као нематерњи језик по Просветном гласнику број 13/2018	О	64
Страни језик I по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Физичко васпитање по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Математика по Просветном гласнику број 6/2012	О	64
Грађанско васпитање по Просветном гласнику број 11/2013	И	32
Верска настава по Просветном Гласнику број 6/2012	И	32
СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ по Просветном Гласнику број 6/2012	**ОБАВЕЗНИ - О / ИЗБОРНИ - И**	**ФОНД ЧАСОВА И ВЕЖБИ**
Болести животиња по Просветном гласнику број 6/2012	О	286
Основи хирургије по Просветном гласнику број 6/2012	О	286

Предузетништво по Просветном гласнику број 6/2012	О	64

Факултативни предмети према програму образовног профила:

- Страни језик II
- Изабрани спорт
- Историја (одабране теме)
- Филозофија
- Органска хемија
- Физика
- Ликовна култура
- Музичка култура
- **Хигијена намирница животињског порекла** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања
- Кинологија
- **Аграрни туризам** по Просветном гласнику број 6/2012 - школа је у могућности, да се настава одржи, бира се једном у току четворогодишњег образовања

Факултативни предмети се реализују на основу предлога стручног актива и по избору ученика.

Факултативни наставни предмет	Програмски садржај	Активности којима се остварује	Разред и одељење
Козарство	Гајење коза Исхрана коза	**<u>Облици наставе</u>** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **<u>Место реализације наставе</u>** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **<u>Препоруке за реализацију наставе</u>** ● Коришћење стручне литературе, албуме раса, ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове, проспекти	II-4

		● Користити узоре хранива, слике и крмне таблице ● Инсистирати на примерима свакодневног живота **Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања	
Болести пчела	Стицање знања о условима настанка болести пчела, о улози превентивних мера у сузбијању и искорењивању болести пчела	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове ● инсистирати на корелацији са садржајима других предмета ● користити примере из свакодневног живота ● посета пчеларима **Облици наставе**	II-4

		Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове ● инсистирати на корелацији са садржајима других предмета ● користити примере из свакодневног живота ● посета рибњаку **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања Оквирни број часова по темама: ● Болести пчела - 32 часова ● Профилакса и сузбијање - 32 часова	
Патологија риба	**I. Гајење риба** ● Шарански рибњаци ● Пастрмски рибњаци	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава	III-4

	● Биотички и абиотички фактори ● Исхрана риба **II. Лечење и сузбијање болести риба** ● Пролећна виремија шарана ● Некроза шкрга шарана ● Богиње шарана ● Еритродерматитис шарана ● Фурункулоза пастрмки	**Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове ● инсистирати на корелацији са садржајима других предмета ● користити примере из свакодневног живота ● посета рибњаку **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања **Оквирни број часова по темама** ● гајење риба (32 часа) ● лечење и сузбијање болести риба (32 часа)	
Органска производња у сточарству	Основи органске пољопривреде Основи органске сточарске производње Врсте и расе за органску производњу	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (40 часова) - вежбе (24 часа) **Место реализације наставе** Теоријска настава се реализује у учионици, у	III-4

	Производња сточне хране на органским принципима Исхрана животиња на принципима органске производње	одговарајућем кабинету или на огледним парцелама са органском производњом на школској економији. Вежбе се реализују у пољу, у сточарским објектима у лабораторијама у сарадњи са сертификованим организацијама и пољопривредним газдинствима. **Препоруке за реализацију наставе** Ученици се деле на групе окупљене око једног задатка у којима остају до краја вежбе **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања ● оцењивање задатака	
Хигијена намирница жив. порекла	Хигијена млека и млечних производа, меса и производа од меса.Развијање знања о примени Прописа о техничкој заштитити у прехрамбеној индустрији	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици или одговарајућем кабинету **Препоруке за реализацију наставе** ● користити цртеже, шеме, слајдове и филмове	IV-4

		● инсистирати на корелацији са садржајима других предмета ● користити примере из свакодневног живота ● посета млекари и кланици **Оцењивање** Вредновање остварености исхода вршити кроз: ● праћење остварености исхода ● тестове знања Оквирни број часова ● Хигијена млека и млечних производа 29 часова ● Хигијена меса и производа од меса 29 часова ● Јаја 6 часова	
Аграрни туризам	Одређења туризма Облици, врсте и трендови туризма Туристичко тржиште Туризам и прехрамбена индустрија Одређења угоститељства Угоститељско пословне јединице Кадрови у угоститељству и туризму	**Облици наставе** Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава **Место реализације наставе** ● Теоријска настава се реализује у учионици	IV-2

Обавезни део Школског програма садржи наставне предмете и садржаје који су обавезни за све ученике одређеног нивоа и врсте образовања. Изборни део Школског програма обухвата изборне наставне предмете, програме и садржаје по нивоима и врстама образовања од којих

ученик обавезно бира један или више наставних предмета према својим склоностима. Један од обавезних изборних предмета или програма јесте Верска настава или Грађанско васпитање. Слободне наставне активности се бирају сваке школске године. Садржаје слободних активности школа је правила према реалним потребама ученика, родитеља и локалне средине и водила је рачуна да у школи постоје кадрови који могу да реализују целокупну наставу изборног програма и предмета. Садржаји слободних активности реализују се кроз секције и друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности. Остали облици образовно – васпитног рада којима се остварују обавезни, изборни и факултативни наставни предмети су редовна, допунска, додатна и припремна настава.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Начини остваривања принципа образовања и васпитања

Принципи на којима се заснива образовно – васпитни процес у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ су:

- образовање припрема за информационо, технолошки напредно, глобално друштво,
- образовање се остварује комбиновањем дисциплинарног и интегрисаног приступа,
- образовање се остварује активним, кооперативним и партиципативним методама наставе и учења,
- квалитет и ефикасност образовања и успех у образовању одређују се степеном остварености исхода,
- образовање се остварује у развојно и образовно подстицајном окружењу.

Наша Школа полази од чињенице да је настава најдоминантнији облик организованог образовно - васпитног рада. У њеном домену одвија се активност ученика која је од најпресуднијег утицаја на њихов развојни пут. Простором који заузима у структури образовно-васпитног рада, богатством садржаја, метода, облика, средстава и поступака које користи, могућностима за успостављање интеракцијских односа, настава има пресудну улогу у остваривању основних принципа. Због тога је неопходно да се настави прилази што је могуће свестраније, плански и организованије, да се не ослања на аутоматизам деловања наставе тј. мишљење да она доприноси васпитању самим остваривањем и да знања, тиме што их је ученик упамтио, постижу васпитне ефекте. Неки општи принципи којима се наша Школа руководи су:

- поштовање неповредивости људског живота и индивидуалне вредности, идентитета и интегритета сваког људског бића,
- једнака вредност сваког и једнакоправност свих,
- уважавање и поштовање свих учесника у образовном и васпитном процесу,
- поштовање и неговање основних људских права и слобода,

- уважавање и поштовање личности и личних својстава, узрасних и развојних карактеристика ученика и индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања,
- праведност, правичност и солидарност,
- децентрализација, демократизација и професионализација,
- доступност и квалитет,
- одговорност учесника у образовном процесу и носилаца интереса у образовању,
- поштовање, неговање и одговорност за одржавање и унапређивање природне и социјалне средине,
- образовање, као целоживотни процес.

Начини остваривања циљева образовања и васпитања

Оптимално остваривање циљева образовања и практичне наставе претпоставља правовремени приступ планирању и припреми њене реализације на нивоу школе и на нивоу образовног профила. Сложени и различити услови у којима се у нашој Школи остварује практична настава, намеће као императив осмишљено планирање и солидну припрему. У стручној припреми у оквиру наше Школе вршимо селекцију тематских целина које ће "прихватити" Школска радионица и оних за које је препоручљиво или неопходно коришћење шире наставне базе. При остваривању циљева образовно – васпитног рада, кад год је могуће, тежимо да они буду у функцији продуктивног рада и да имају употребну вредност. Овим ученик кроз школовање у нашој Школи стиче мотивацију за брже и боље оспособљавање, јер може сагледати резултат свога рада и његову вредност.

Начини остваривања исхода образовања и васпитања

Организацију образовно-васпитног процеса у средњој стручној школи ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ карактерише професионално-радна компонента. У томе практична настава заузима централно место. Различити услови у којима наши ученици стичу практична и стручна знања, као и бројни фактори који на то утичу, условљавају различите организационе форме остваривања практичне наставе, којима треба постићи приближно исти ниво оспособљености ученика. Након завршетка средњег образовања и васпитања у нашој Школи, ученик ће бити оспособљен стручним знањима у оквиру одређених профила образовања, стећи ће вештине и практичне компетенције на основу којих ће бити способан да изграђује веру у себе и своје способности, поседоваће личну аутономију и интегритет, способан да учествује у тимском раду и да управља својим животом, изграђујући ставове о свету у којем живи.

Начини остваривања стандарда постигнућа образовања и васпитања

У циљу остваривања укупних задатака и унапређивања квалитета, па самим тим и ефеката наставе, у нашој Школи наставник је у могућности да изграђује стратегију наставе комбинујући и примењујући, како у литератури и пракси већ устаљене, познате облике организације наставе на часу - фронтални, групни и индивидуални рад, тако и савремене облике организације наставе и учења као што су: диференцирана настава, индивидуализована настава, тимска настава, рад у паровима и др., уз адекватан избор начина учења: предавачког, програмираног, проблемског, учења путем открића и др. и начина остваривања стандарда постигнућа. Сваки наставник у оквиру постојећих услова за наставу предмета који предаје трага за оваквом стратегијом наставе и учења која ће бити оптимална за различите категорије ученика, и усклађена према њиховим индивидуалним разликама. Таквим приступом у раду са диференцираним, индивидуалним и заједничким активностима, наставник може превазићи слабости предавачко-испитивачке наставе, кампањског учења, нездравог такмичења и индивидуализма и омогућити рационално осамостаљивање ученика у мишљењу и раду.

Праћење рада, напредовање и оцењиване постигнутог успеха организује се тако да буде у функцији праћења укупног развоја личности ученика. Стога наши наставници прате и вреднују укупну активност ученика у вези са програмом наставног предмета у настави, професионалној пракси, допунском раду, додатном раду, слободној активности и сл. Наставник на основу свестрано прикупљених информација процењује, вреднује и оцењује ниво који је ученик у свом образовно – васпитном раду и развоју постигао и то у знању, мишљењу, оспособљавању за рад, ставовима и понашању (спремност, активност и одговорност). Наставник разрађује ближе и даље оперативне циљеве наставе у виду очекиваних резултата. Са постављеним циљевима наставник на почетку године, али и приликом обраде сваке теме и наставне јединице, упознаје ученике. Они о циљевима рада дискутују, прихватају их као циљеве свога рада и учења, а истовремено и као критеријуме вредновања и самовредновања појединачних и заједничких достигнућа. На тај начин одељењске заједнице се на почетку године, а затим етапно концентришу на заједнички предмет рада. Тиме и вредновање рада добија кооперативни карактер. Наша Школа тежи да оцена буде индивидуализована и да показује колико је ученик напредовао, не само у односу на захтеве програма, већ и у односу на своје способности, могућности и залагање. Оцена је одраз напретка у знању, стеченим способностима, вештинама, у укупном развоју личности посредством рада и залагања у одређеном предмету. Вредновање и оцењивање се осмишљава применом дидактичких поступака, где се води рачуна:

- да сваком оцењивању претходи континуирано и свестрано праћење рада, учења и напредовања ученика;
- да се у циљу индивидуализације и објективизације оцене и помоћи ученицима у самовредновању, као саставна компонента укључује и повремено мерење ученикових знања и стечених способности применом неформалних тестова знања и других расположивих инструмената;
- да се током праћења, оцене разлажу на неколико битних компоненти које омогућавају да се у оцени путем вредновања укључи и процена неких особина личности које битно утичу на постизање образовно-васпитних резултата.

Начини и поступци остваривања прописаних наставних планова и програма, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду

Васпитни утицај наставника је далеко шири и сложенији. Наставник је извор социјалног учења и деловања, јер је у улози модела за опонашање и идентификовање. Млади, средњошколског узраста, у процесу изградње сопственог идентитета, траже узор за своје понашање, често у некој зрелијој личности са којом долазе у додир. Тако наши наставници у ситуацији, као узори, помажу изградњу ученикове личности, не само оним што предају и како предају већ и оним што представљају, што јесу, оним зашто се залажу и чему теже. Наставници врше утицај на ученике особинама своје личности и својим реакцијама (понашањем, ставовима, системом вредности). Веће васпитне ефекте постижу они наставници који наклоност према младима и афинитет према позиву манифестују дубоким разумевањем личности ученика, толеранцијом и разумевањем њихових проблема, смислом за комуницирање, интеракцију, за откривање, продубљивање и одржавање интересовања и способности ученика и подстицање њиховог развоја и иницијативе. То су они наставници који ученицима помажу да сложене ситуације јасније сагледају, да одреде границе конфликта и тако спрече његов развој налазећи конструктивно решење. Такви наставници постају извор и емоционалне стабилности и сигурности ученика а тиме њихови узори и вође. За сваку активност која се намерава извести (наставну, ваннаставну, практични рад и слично) наставници у нашој Школи јасно дефинишу оно што желе добити као крајњи резултат. Операционализација циља је од посебног значаја на нивоу планирања часа или других активности, те је ту могућа потпуна конкретизација. Прецизно утврђен циљ и прецизно утврђено почетно стање су две тачке између којих се одвија процес педагошког стваралаштва наставника који у нашој Школи обухвата следеће кораке:

- Селекција информација и операција - избор информација релевантних за проблем који се проучава и чишћење од небитних детаља и опширности,
- Идентификовање погодности и сметњи - омогућује правилан и адекватан избор информација и операција које ће бити пренете ученицима,
- Изграђивање педагошке стратегије - избор метода, облика и наставних средстава,
- Евалуација примењене стратегије – континуирана евалуација поступака планирања и припремања и евалуација сваке од фаза наставног процеса, омогућује сталне корекције и прилагођавање поступка ради постизања бољих резултата,
- Резултат, остварености циља - евиденција о примењеном поступку, успешности тог поступка, о примењеним средствима, анализа конкретизације циља итд., служи наставнику као основа за стварање "личне методике", који постаје вредан инструмент у раду наставника,
- Место и улога ученика у планирању - ученик поступно преузима и део улоге планера и организације процеса сопственог учења и образовања, с обзиром да се извори знања налазе сада већ и ван школе (средства масовних комуникација, информационе технологије) и
- Планирање и непосредна припрема - ове активности су услов рационалног располагања временом, јер обезбеђују равномерност наставног садржаја, систематичност, поступност у раду, селективнији избор и примену наставних метода и средстава, облика и техника рада.

У зависности од врсте образовних профила, односно садржаја рада, сложености рада, средстава рада и укупних услова под којима се и изводи, врши се избор организационих форми, облика и средстава остваривања практичне наставе. Садржаји практичне наставе су осавремењени и прилагођени новим технологијама рада и условима организације, што изискује повећан напор у њеном планирању и припремању. Тиме се омогућује да њено остваривање буде рационалније, ефикасније и сврсисходније. То се може постићи, јер наставни кадар наше Школе на време предвиђа услове и околности под којима ће се настава одвијати.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Програм допунске наставе

У нашој Школи допунски рад се организује за ученике који стално или повремено заостају у савладавању образовно-васпитних садржаја у редовној настави, са циљем лакшег укључивања ученика у савладавање садржаја. Наставници, задатке који подржавају допунску наставу, организују са циљем да ближе одреде програмске садржаје у којима ученици не постижу добре резултате, да садржаји наставе буду усклађени са потребама и могућностима ученика за које се организује овакав рад, као и да пруже подршку ученицима да се лакше прилагоде редовној настави. Садржаји допунске наставе су идентични прописаном наставном плану и програму. Избор, ширина и дубина обраде, као и дидактичко-методички поступци, у овим облицима рада су, више него обично, под утицајем индивидуалних карактеристика ученика укључених у допунски рад. У самом идентификовању ученика за које треба организовати допунски рад, наши наставници узимају у обзир узроке и тешкоће појединих ученика у савладавању садржаја неких наставних подручја. Допунски рад организују у току целе школске године, с тим што за неке ученике или групе ученика може да траје дуже или краће време, што зависи од потребног времена за које ће ученик да савлада садржаје програма.

Приликом планирања допунског рада наставник води рачуна о следећем:

- један ученик, који заостаје у савладавању садржаја из више предмета може бити укључен у додатни рад истовремено само из два предмета;
- допунски рад организују са групом ученика или са појединим ученицима, при чему воде рачуна да број ученика у групи не буде већи од 10 и зависи од узрока заостајања ученика и природе садржаја програма појединих предмета;
- група ученика за допунски рад може се образовати у оквиру једног одељења;
- групе обухватају оне ученике који имају исте проблеме и тешкоће у савладавању садржаја наставне целине;
- настоје да састав појединих група ученика није сталан у току читаве године, будући да неки ученици поступно отклањају тешкоће, али се у групу укључују нови ученици;
- планирају садржаје за сваког ученика и за сваку групу, водећи рачуна при томе да се допунски рад може одржавати у оквиру једног или два часа недељно.

Флексибилни су у организовању трајања допунског рада, у зависности од обима знања, нивоа усвојености градива, психофизичких могућности ученика као и оптерећености ученика у току дана. Дужина рада са појединим ученицима у групама може трајати краће или дуже од 45 минута.

Програм додатне наставе

Циљ додатне наставе у нашој Школи је да омогући надареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље образовање и самообразовање.

Задаци у оквиру додатне наставе, на које се наставници фокусирају су:

- задовољавање индивидуалних карактеристика ученика - склоности, интересовања и способности за учење;
- подстицање индивидуалног развоја ученика (адекватног темпа), пре свега њихових интелектуалних капацитета, што омогућује брже напредовање ученика;
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовања и склоности;
- груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада;
- идентификација надарених и талентованих ученика.

Садржаји додатног рада полазе од редовног плана и програма, али се, сходно интересовањима и потребама ученика, проширују, продубљују и допуњују новим садржајима, одређених наука, и као такви, важе само за ученике обухваћене овим обликом рада. Самим тим, садржаји додатног рада су индивидуализовани, како у односу на ученика, тако и у односу на наставника.

Додатним радом се обухватају ученици који постижу изузетне резултате у савладавању садржаја програма, који показују интересовање за проширивање и продубљивање знања и вештина и који су надарени и талентовани за одређене области предмета. Наставник се руководи правилом да се у додатни рад из једне наставне области, односно предмета може укључити само један ученик. Међутим, уколико ученик постиже изузетне резултате из више наставних области, односно предмета, наши наставници радо укључују ученика у додатни рад из два предмета, нарочито ако они припадају сродној групи предмета и ако ученик изричито испољи жељу за тим. Програм додатне наставе у нашој Школи планирају и организују наставници у оквиру недељног распореда часова образовно-васпитног рада. Часови могу да трају краће или дуже од 60 минута, зависно од садржаја који се остварују. Додатни рад се организује пре почетка редовне наставе, у супротној смени, за време радних субота и сл., при чему се води рачуна о просторним, материјалним и организацијским могућностима Школе, као и о томе које време најбоље одговара ученицима и наставницима, а поготову ученицима-путницима.

С обзиром на примену и функцију додатне наставе у образовању, наши наставници примењују најразноврсније облике, методе и поступке рада који ће ученицима омогућити да њихове креативне способности и интересовања максимално дођу до изражаја кроз индивидуални и групни облик рада, индивидуализовани приступ и други облик наставног рада. Наставник упућује

ученике да самостално испитују разне појаве, да се служе литературом, приручницима, алатима и инструментима, као и да сачине записе, анализе и закључке.

Програм припремне наставе

Школа организује припрему свих ученика за полагање матурских и завршних испита у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит. Припремна настава остварује се и за ученика који је упућен на полагање поправног испита, у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит.

Припремна настава у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ се организује и за редовне ученике који су због болести или других оправданих изостанака упућени на полагање разредног испита, за ученике који полажу поправни испит, за ученике који полажу матурски и завршни испит и за ванредне ученике.

Организује се према садржајима из програма образовања пре полагања разредног испита, са тенденцијом савладавања градива. Циљ припремног рада је да се омогући ученицима да се лакше укључе у редован образовно-васпитни процес. Припремни рад се организује, по правилу, у августовском испитном року, изузев за ученике завршног разреда за које се организује у јунском испитном року.

Наставници воде рачуна да се задацима остварују циљеви припремне наставе, као нпр.:

- ближе одређивање програмских садржаја у којима ученици не постижу добре резултате;
- усклађивање утврђених садржаја са потребама и могућностима ученика;
- пружање помоћи ученицима да се лакше уклопе у редовну наставу и праћење њиховог напредовања.

ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈУ, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВУ И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Кроз активности Стручних већа формираних на нивоу Школе, рад одељењских заједница и систематску интеграцију свих активности образовно - васпитног рада на свим нивоима, као и кроз наставне садржаје појединих наставних предмета, наша Школа настоји да у континуитету развија сарадничку комуникацију, узајамно активно слушање свих учесника у образовно – васпитном раду Установе и тимски рад, са циљем развијања ефикасног решавања проблема и превенције непожељних облика понашања. У Школи се континуирано води рачуна о унапређивању развоја способности за решавање проблема, сарадничке и ненасилне комуникације. Активно, пажљиво слушање другог у комуникацији и тумачењу критике. Изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности за њих на другу особу. Конструктивно одговарање на критику. Познавање невербалне комуникације и њених особености, динамика сукоба, стратегија и стилови понашања у сукобу и конструктивно решавање сукоба. Кроз све облике наставних и ваннаставних активности и кроз индивидуалне разговоре наша Школа подстиче прихватање личних проблема, као кризе која представља шансу за развој, подиже ниво свести о препознавању стреса, његовим изворима и утицајима, као и начинима изграђивања контроле и социјалне подршке. Активности и програми у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ су формирани са циљем едукације ученика о ризичним понашањима зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија), као и могућностима превентивних активности.
Теоријске основе програма којима се развија комуникација, чине комуникативно-искуствене методе, које полазе од психофизичких наклоности ученика, као и од законитости и специфичности одређеног развојног периода. Наша Школа тежи да активности на нематерњем језику тематски повезује са активностима на матерњем језику, да језик презентује ученицима кроз комуникативне ситуације, махом игроликог типа, те да се језик употребљава у двосмерним интеракцијама ученика и наставника, при чему наставник у току извођења активности више пута мења облик рада.

Програми се заснивају на принципима развијања самоиницијативе и предузетничког духа, где у почетним фазама програм нуди ученицима богат контекст, како би они те активности доживљавали као самоиницијативне, да би се у наредним фазама контекст смањивао а од ученика захтевало веће учешће умног напора. Наставници користе постојеће комуникативне ситуације и симулирају се такве ситуације у којима ученик треба да се осећа опуштено и да буде мотивисан за учешће у активностима које им нудимо.

ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ, ЊИХОВИ ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ

Факултативни облици образовно-васпитног рада обавезни су за ученике који се за њих определе. Посебно место и улогу у нашој Школи имају друштвене организације преко којих се остварују и шире друштвени задаци. Факултативне активности у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ имају за циљ да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану. Циљеви и задаци факултативних наставних садржаја и активности су:

- проширивање и продубљивање, као и стицање нових знања и умења а према интересовањима ученика;
- задовољавање специфичних интересовања ученика уз активно усмеравање њихових склоности, способности интересовања и подстицање професионалног развоја;
- мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад;
- омогућавање ученицима организовање забаве и рекреације као и других услова да самостално користе слободно време и организују духовни, културни и друштвени живот у средини у којој раде.

НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА

Средње образовање одраслих остварује се у складу са циљевима који су дефинисани Законом којим се уређују основе система образовања и васпитања. Посебни програми за образовање одраслих у двогодишњем и трогодишњем трајању, програми стручног оспособљавања, специјалистичког, односно мајсторског образовања, програми обуке и други програми за образовање одраслих остварује се у средњој школи. Упис одраслих врши се у складу са Законом, и посебним законима којима се уређује средње образовање и васпитање и образовање одраслих. Уколико постоји потреба да наша Школа у току године врши упис кандидата ради стицања специјалистичког, односно мајсторског образовања, стручне оспособљености, преквалификације, доквалификације и обуке, уз сагласност Министарства, донеће се прилагођени и посебни програми у те сврхе.

У средњу стручну школу ради стицања специјализације, може да се упише кандидат који има завршену одговарајућу школу и има најмање две године радног искуства и оно траје једну или две године. По завршетку програма специјалистичког, односно мајсторског образовања полаже се испит на којем се проверавају вештине и знања потребне за обављање занимања за које се кандидат пријавио. Програм мајсторског испита доноси Министар на предлог Савета за стручно образовање. Након положеног испита кандидату се издаје јавна исправа која то потврђује у складу са Законом о средњем образовању и васпитању.

Особе које су из одређених разлога напустиле средњу школу, односно прекинуле образовање имају право да наставе школовање у истом трајању по основу Закона о средњој школи. Да би завршили започето образовање, ванредни ученици се уписују до 31. августа. Ученику ће бити признати сви раније завршени разреди. Решењем које доноси директор школе, биће одређени допунски испити које полазник мора да положи. Након што положи све допунске испите ученик полаже разредни испит у који се уписао. На тај начин стиче право да упише следећи разред у статусу ванредног ученика.

Након завршеног средњег образовања и васпитања одрасли може да се упише у школу ради преквалификације или доквалификације. Преквалификацију уписују кандидати који желе да се образују за неки други образовни профил у односу на онај који су завршили, без обзира на подручје рада. Доквалификацију уписују кандидати који желе да се образују за неки други образовни профил у дужем трајању, без обзира на подручје рада. Кандидат који је уписан у програм преквалификације полаже испите из стручних предмета које одређује наставничко веће школе у коју је уписан. Кандидат који је уписан у програм доквалификације полаже додатне испите из предмета чији се садржаји разликују од претходно положених, предмета који нису били утврђени наставним планом и програмом (разлика предмета) и завршни испит.

Ванредан полазник првог разреда школе је лице уписано у први разред средњег образовања и васпитања или образовања за рад и старије је од 17 година. Ванредни ученици уписују се у први разред у јунском року на основу конкурса који расписује Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Образовање је приоритет и основа за развој. Квалитетно и свима доступно образовање је циљ коме наша Школа тежи, као што жели да одговори и на изазове како школовати младе за занимања која ће постојати у будућности. Млади се подстичу да критички и аналитички мисле, образовни процес се модернизује и креира друштво засновано на знању у коме су људи, њихове идеје и иновације покретач напретка. С обзиром на већ постојеће стручне наставне кадрове у нашој Школи, уколико се покаже потреба и могућност, Школа ће прилагодити програм за образовање ученика са посебним склоностима.

Остваривање и реализација обогаћеног и прилагођеног програма образовања одраслих и ученика са посебним способностима, начелно тежи да:

- идентификује ученика са посебним способностима (надарених и талентованих ученика) кроз тимски и заједнички рад одељењских старешина, родитеља, психолошко-педагошке службе и предметних наставника;
- прилагоди распоред дневних активности у оквиру одељења или у форми индивидуалног рада са учеником са посебним склоностима;
- прилагоди циљеве образовно – васпитног рада, задатке који из њих произилазе, стандарде постигнућа и очекиване исходе ученицима са посебним способностима;
- прилагоди наставне садржаје, облике и методе рада ученицима са посебним способностима и образовању одраслих;
- индивидуализује приступ у наставном процесу за ученике са посебним способностима, али и да индивидуализује и прилагоди образовању одраслих;
- пружа додатну подршку ученицима у развоју социо-емоционалних компетенција и одраслима у процесу социјализације и адаптације.

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

Наша школа истиче важност културног и друштвеног живота. Настоји да своје ученике и наставнике мотивише на организовање разних облика подизања опште стручне и професионалне културе младих и одраслих, као и неговање аматеризма и слободног креативног испољавања младих у слободном времену (културно-уметничка и спортска друштва, клубови технике, секције стваралаца и др.). Културне активности којима наша Школа тежи су, пре свега, неговање и развијање ученичке способности према чувању лепе речи, музици, сликарству, спорту, екологији…

Поштујући и пратећи интересовања наших ученика, а у складу са узрастом, програми културних активности засновани су на њиховим склоностима, талентима и амбицијама, са циљем да се поспешује креативност, инвентивност, маштовитост, заједништво и колективни дух, ангажованост према друштвеној и социјалној стварности, свест о сопственим вредностима и њиховој надоградњи, људске врлине и квалитети. Ради афирмације и подршке културних активности ученика, у нашој Школи се планирају различита дешавања кроз следеће садржаје:

Табела 6. Програм културних активности

Програмски садржај	Време	Сарадници ван школе
Пријем првака	1. септембар	-
Кукурузни фестивал	октобар	Народна плесна група “Тиса” Кањижа
Сећање на арадске мученике	6. октобар	Општина Кањижа
Октобарска револуција у Р. Мађарској	23. октобар	Општина Кањижа
Присаједињење	25. новембар	-
Дан Педагога	8. новембар	Удружење просветних радника општине Кањижа
Дан примирја у Првом светском рату	11. новембар	-
Дан Беседеш Јожефа на Школској економији	децембар	пензионери школе
Свети Никола	6. децембар	-
Божићна представа	крај децембар	Пензионери наше школе
Дани Мађарске културе	22. јануар	Локална самоуправа
Прослава дана Светог Саве	27. јануар	Друге школе Кањиже
Дан школе - рођендан Јожефа Беседеш	12. фебруар	-

Сретење-дан државности	15. фебруар	-
Дан жена	8. март	-
Пи - дан	14. март	-
Мађарска револуција 1848/49	15. март	-
Обележавање Дана сећања на Погром на Косову и Метохији - 17. март 2004. године	17. март	-
Обележавање значајних јубилеја наше историје, културе и науке	током школске године	-
Спортски дани	током школске године	-
Такмичења и учествовања у конкурсима у организацији школске библиотеке	током школске године	-
Позоришне представе	током школске године	-
Испраћај матураната	јун	-

Постоје разноврсне активности које наша Школа организује за ученика у сарадњи са привредним, културним и јавним установама ради остваривања своје културне функције. Отвореност ка свим прогресивним културним струјањима захтева да ученике васпитава као аниматоре културних вредности, али и да се афирмише богатом продукцијом у области уметности, науке и спорта. То даље упућује да наша Школа подстиче, мотивише и покреће ученике за учествовање на културним збивањима, као и самоорганизовање у ученичком колективу за приредбе, трибине, сусрете, изложбе, излете и манифестације од ширег друштвеног значаја (ликовне изложбе, такмичења, јубилеји и сл.). Ученици наше Школе су гости на локалним и међународним конференцијама, презентацијама и студијским путовањима.

На остваривање своје културне функције, наша Школа посматра то са становишта прожимања свих садржаја наставе, ваннаставних активности и других облика образовно - васпитног рада, који доприносе укупном односу Школе са вредностима и достигнућима културе.

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, правилног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, наша Школа реализује слободне активности, које се спроводе кроз рад у секцијама. Слободне активности представљају ваннаставни факултативни облик рада, чији је непосредан васпитно-образовни циљ да ученикове слободне активности допринесу развоју његове личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану. У ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ слободне активности су многобројне и разноврсне и омогућују укључивање сваког ученика у поједине облике рада. У нашој Школи се организују оне слободне активности за које постоји интересовање ученика и неопходни кадровско-материјални услови. Зависно од броја заинтересованих ученика и постојећих услова, секције могу да буду организоване као самосталне или укључене у клубове.

Овим активностима Школа настоји да поштује следећи принципе:

- слободно и добровољно опредељивање ученика у избору активности и удруживању на основу индивидуалних интересовања и способности;
- активно учешће ученика у организовању рада, планирању и програмирању садржаја, метода и поступака у секцијама, анализи остварених резултата;
- повезаност и јединство слободних активности са осталим образовно-васпитним активностима уз координирани рад свих васпитних чинилаца.

За слободне активности ученици се сами опредељују, па се на почетку школске године извршава увид у њихова интересовања за рад у појединим секцијама, односно слободним активностима. На основу добијених резултата, анализе успешности у претходној години, као и интересовања ученика, затим кадровских и материјалних услова школе, наставници врше избор врсте и облика слободних активности.

Слободне активности се организују током читаве школске године у оквиру годишњег фонда часова који је утврђен Годишњим програмом образовно-васпитног рада наше Школе. Свака секција има своје чланство, демократски изабрано руководство, правила и програм рада, као и документацију о свом раду. Формирају се почетком школске године, уз максималну помоћ и подршку свих Стручних органа школе.

Наставник прати рад и развој ученика, подстиче и усмерава (ненаметљиво) активности секције и пружа стручну помоћ у њеном раду. У овим активностима наставник је саветодавац и консултант, инспиратор и инструктор. Његова подршка у раду ученика је нужна, али је његова личност мање истакнута. У секцији је он стручни сарадник, инструктор и координатор, али није члан њеног руководства. Ученици се не оптерећују радом у секцијама (један ученик - члан највише двеју секција), јер су и иначе доста ангажовани разним видовима образовно – васпитног рада, како слободне активности не би изгубиле смисао и разлог свог постојања. Ученик је члан секције

онолико дуго колико то сам жели да буде. Ученик има право, кад задовољи своја интересовања у једној области да је напусти и пређе у другу. То, међутим, не значи да треба одобравати, брзо, често и неоправдано мењање активности. Ученику се не може ускратити учешће у слободним активностима због слабог успеха у учењу. Оваквом ученику треба скретати пажњу на његове обавезе у настави и мотивисати га за додатан рад и одговорност, имајући у виду да ангажовање у слободним активностима представља снажно средство за рад и појачану одговорност, да ствара прилику за афирмацију позитивног у личности. Ученицима у нашој Школи се пружа могућност укључења у слободне активности, које за циљ имају да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану.

Табела 7. Програм секција

Назив секције	Време рада секције	Број часова недељно
Роботичка секција	У току школске године	1
Мозгалице (судоку)	У току школске године	1 (онлајн)
Практична настава-секција	У току школске године	2
Одбојка	У току школске године	1

Табела 8. Програм слободних активности

Слободна активност	Датум
Добровољно давање крви	У току школске године
Учешће у акцијама Црвеног крста	У току школске године
Спортски дани	У току школске године
Представа камерног позоришта из Сенте	У току школске године
Представе у позоришту у Кањижи	У току школске године
Представе у ликовној галерији у Кањижи	У току школске године
Драмске радионице	У току школске године
Путокази у Новом Саду	март
Пројекти „Безгранично“	У току школске године

Дан без аутомобила	септембар
Маратони	У току школске године
Учествовање на такмичењима	У току школске године
Посета предузећа и фабрика	У току школске године

Задаци на којима се темеље стваралачке и слободне активности су:

- развијање навика ученика да стално и рационално обављају различите послове ради задовољавања личних потреба, потреба породице и друштвене средине;
- стицање навика и одговорности за чување и естетски изглед средине у којој ученик учи, ради и живи;
- развој и неговање урбане и комуналне културе;
- развијање свести о потреби колективног рада и о принципима који се примењују у акцијама и активностима друштвено-корисног рада;
- развијање осећања одговорности за преузете обавезе и радне задатке уз неговање радне културе ученика и спремности за сарадњу.

Наша Школа остварује и друштвено – користан рад, који се реализује са циљем да подстиче и подучава ученике да добровољним радом, самостално и у оквиру друштвено-организованих активности у слободном времену, доприносе стварању и унапређивању услова живота и рада свих у ужој и широј друштвеној заједници.

Садржај и облици друштвено корисног рада који се реализују у нашој Школи су следећи:

- одржавање школског простора: уређење учионица, заједничких просторија, уређење школског дворишта (неговање зеленила у згради и дворишту);
- рад у школској библиотеци;
- учествовање у акцијама локалне средине;
- израда паноа и зидних новина, израда шема и графикона и других наставних средстава;
- уређење и одржавање Био - врта на Школској економији.

Друштвено-користан рад се одвија уз сагласност директора Школе, а по плану који он сачини у сарадњи са Комисијом и Ученичким парламентом.

ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

Појам и дефиниција

Потреба за израдом стратегије проистиче из чињенице да је у постојећем образовном систему, у коме су тек почете реформе, ова важна функција, која треба да обезбеди прелазак из школовања на тржиште рада, потпуно маргинализована, а њен значај несхваћен. Школа омогућава формирање зреле и одговорне личности, способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело.

Тим за професионалну оријентацију ученика у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“, у сарадњи са наставницима, реализује праћење индивидуалних склоности ученика. Саветодавни рад обавља се током школовања, и школа, по потреби, сарађује са надлежним установама које се баве каријерним вођењем и саветовањем. Основна новина коју доноси систем каријерног вођења и саветовања је, пре свега, већа оријентација образовања на послове које треба да обављају ученици када се запосле. То директно утиче на развој образовања заснованог на исходима као основној компоненти вредновања на тржишту рада и у привреди. Ово указује на велике промене како унутар самог система, тако и унутар појединих његових делова.

Новине и промене у систему образовања су управо питања напредовања читавог овог система, али и друштва у целини, као и укључивања младе генерације наше Школе у привредне токове. Каријерно вођење и саветовање је само један од аспеката повезивања Школе са високошколским установама и светом рада. Оно аналитички приступа комплетном процесу образовања код нас. Зато његово увођење представља огроман корак ка модернизацији и реформи читавог система образовања и његовог увођења у економске токове друштва. Развој система каријерног вођења и саветовања утиче на све чиниоце, актере и носиоце система образовања (формалног и неформалног) и доприноси развоју и реформисању укупног система образовања.

Наша Школа тежи да помогне ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље учење и/или запошљавање, односно идентификовање, избор и коришћење бројних информација о професијама, каријери, даљем учењу и образовању и објективно разликовање и формирање сопственог става о томе. У том циљу Школа има Тим за каријерно вођење и саветовање, чији чланови прате развој ученика и информишу их о занимањима, образовним профилима, условима студирања и потребама на тржишту рада.

Циљ рада Тима је усмерен на професионалну оријентацију и подстицање професионалног развоја ученика, пружање помоћи у формирању реалне слике о својим способностима, особинама, интересовањима и успешно планирање свог професионалног развоја. У складу са постављеним циљевима, задаци Тима за професионалну оријентацију ученика у нашој Школи су:

- Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да и сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју;
- Информисање ученика о свету рада и занимања, систему образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација, које се односе на свет рада и систем образовања;
- Формирање правилних ставова према раду;
- Подстицање ученика на испитивачко понашање према себи и свету рада;
- Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања и правцима стручног оспособљавања.

Програмски задаци и садржаји професионалне оријентације се реализују:

- у оквиру свих видова обавезних, изборних и факултативних облика образовно-васпитног рада са ученицима;
- сарадњом са предузећима и установама;
- кроз посету Сајму образовања – ПУТОКАЗИ;
- заједничким радом и сарадњом са родитељима.

Резолуција о целоживотном учењу Савета министара Европске Уније из 2004. године дефинише каријерно вођење као низ активности које оспособљавају појединце било ког узраста, у било ком тренутку њихових живота, да идентификују сопствене способности, компетенције и интересе, да донесу одлуке које се тичу њиховог образовања, оспособљавања и професије и да управљају токовима својих живота у области учења, рада и других области у којима могу да стекну и примене способности и компетенције.

Ради подстицања професионалног развоја ученика и њиховог оспособљавања да донесу одлуку о избору даљег образовања и животног позива наша Школа подстиче професионални развој ученика у складу са индивидуалним могућностима и друштвеним потребама за кадровима, прати развој ученика, њихове склоности и способности у току образовања и помаже им у избору даљег образовања и професионалног оспособљавања. Овим Школа помаже појединцима да разумеју своје мотиве, вредности и начин како могу допринети друштву у коме живе. Обезбеђује им знање о тржишту рада, вештине које их оспоспбљавају да врше изборе у сфери образовања, рада и живота, а такође их оспособљава да планирају каријеру и припреме се за рад. Активности које обухватају каријерно информисање и каријерно саветовање интегрисане су у наставне и ваннаставне облике рада у нашој Школи, или се реализују као посебне групне активности за ученике, када за то постоји потреба. Посебне вештине за запошљавање могу да обухвате такве школске активности које циљано делују на стицање вештина управљања каријером, прелаз из школе у област рада или високошколских институција, чиме се подржавају циљеви каријерног вођења и саветовања.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Програмом заштите животне средине наша Школа тежи да обухвати оне активности, које су усмерене на јачање и развијање свести о значају здраве животне средине, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем Програма заштите животне средине, заједничким истраживањем и акцијама локалне самоуправе и школе, као и на друге начине усклађене са Законом. Циљ образовања и васпитања у области заштите и унапређења човекове средине јесте да ученицима, у складу са њиховим узрастом и могућностима, обезбеди стицање знања, развијање интересовања, формирање ставова система вредности и понашања, које ће им омогућити разрешавање три основна противречна проблема на релацији савремени човек - природа: еколошки, културно-социјални и економски. Први проблем претпоставља знања и друге карактеристике значајне за одржавање и стварање оптималних услова еколошке равнотеже у човековој средини; други - значајне карактеристике за правилан однос, заштиту и унапређивање лепоте предела животне, радне и рекреативне средине као и очување природне културне баштине за садашње и будуће генерације; а трећи - знања о економској валоризацији природних извора и природних услова имајући у виду и штете које могу да настану услед њиховог угрожавања, загађивања, нерационалног коришћења, деградирања и сл.

Наша Школа учествује у Програму „За чистије и зеленије школе у Војводини“. То је програм Покрајинске владе, који се реализује већ десет година са циљем да се подигне свест и лична одговорност за своју околину, да наше ученике, у периоду када се формирају као личности, учимо правим вредностима, као и да укажемо на важност да оно што смо наследили од својих предака, још лепше, чистије и здравије оставимо својим потомцима. Наставници и ученици наше Школе и те како препознају потребу за очувањем животне средине, па у скалду са тим, задаци у оквиру културне и јавне делатности наше Школе у области заштите и унапређивања животне средине су:

- успостављање сарадње са библиотеком, позориштем, домом културе, галеријама, музејима, рекреационим центрима, туристичким организацијама и др., и активно учествовање у доношењу и остваривању њихових програма ради оспособљавања и навикавања ученика да у свом самообразовању и слободном времену користе све оне изворе културе који ће их подстицати на стваралачки рад и унапређење човекове средине;
- организовање учешћа ученика у радним акцијама заштите и унапређивања животне средине;
- организовање предавања о темама из ове области;
- организовање јавних манифестација и пропагирање акција у овој области;
- омогућавање ученицима да учествују на конкурсима које расписују друштвене и стручне организације са темама из ове области;

Поједини задаци овог подручја обухваћени су програмима наставних предмета и осталих образовно-васпитних активности. Посебан значај у његовој реализацији има настава физичког и здравственог васпитања, биологија и екологија, затим, од ваннаставних активности акције у одељењској заједници, као и активности омладине Црвеног крста. У оквиру радних састанака одељењске заједнице обрађују значајне теме из области здравственог васпитања. Ове тематске целине се реализују и са родитељима кроз индивидуалне разговоре и родитељске састанке. Здравственом васпитању у нашој Школи доприносе предавања, дискусије, разговори, питања и одговори у настави, на трибинама, семинарима, сусретима, као и самостални радови ученика (реферати, илустрације, цртежи, видео, дија-слике, и сл.). Ови облици рада реализују се уз помоћ филма, литературе, анализама ТВ-програма и сл.

За формирање позитивних ставова, вредности и понашања ученика битни су:

- услови живота и рада у школи - организација рада, понашање и поступци наставника, неговање позитивне климе, међусобни односи наставника и ученика, односно укупан ментално-хигијенски аспект васпитног процеса, и
- као што увек бива, ученици се за заштиту и унапређење здравља могу васпитавати у самим здравственим активностима и доследним захтевима наставника за правилно понашање - ангажовање у свакодневној здравствено-хигијенској контроли, реализовање програма Црвеног крста, чешће у акцијама чувања здравља, у хигијенско-естетском уређењу средине, одржавање хигијене на радном месту, на летовању, камповању и сл.

Програмски садржаји у области заштите и унапређења животне средине у нашој Школи се остварује у оквиру свих предмета, додатног рада, слободних и друштвених активности, културне и друштвене делатности школе, друштвено - корисног рада, одељењских заједница и осталих облика образовно-васпитног рада. Исказани циљ и задаци односе се на све понуђене садржаје програма. У зависности од врсте активности и организационих форми (секција, кружоци, клубови, часописи, изложбе, трибине и сл.) врши се избор понуђених садржаја програма уз помоћ задатака које се на њих односе.

У оквиру дендролошке баште на Школској економији, сваки ученик наше Школе има могућност да кроз пројекат „Моје прво дрво“, засади своје дрво, да га надгледа и брижљиво негује, чиме се подиже еколошка свест свих у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“. Ова акција има за циљ развијање здравих навика, очување животне средине и одржив развој друштвене заједнице.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Са тежњом и захтевом да наша Школа буде безбедно место за све ученике, да допринесе развоју здравих стилова живота, усвајању социјално пожељних облика понашања и прихватању друштвених норми средине, имамо добро осмишљен рад на превенцији насиља. Остваривање ових задатака реализујемо кроз рад са ученицима, рад са родитељима, рад са наставницима и кроз сарадњу са установама из области здравства и социјалне заштите. Циљ ових активности је смањење учесталости и интензитета насилних ситуација међу ученицима, предупређивање и смањење присуства негативних видова понашања у Школи, као и развој толеранције и ненасилне комуникације. Садржаји Програма за заштиту ученика се реализују кроз различите наставне и ваннаставне активности. Један део садржаја реализује се кроз наставу на часовима одељењских заједница, док се други део активности реализује кроз активности Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, Тима за школски спорт и спортске активности, Тима за заштиту животне средине, Ученичког парламента, као и кроз слободне активности. Овим активностима тежимо да доприносимо развоју интересовања ученика, да омогућимо испољавање њихове личности и афирмацији, организујемо квалитетно провођење слободног времена, и да их подстичемо на укључивање у различите акције и манифестације у Школи и локалној средини.

На основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, које је донело Министарство просвете, направљен је Програм заштите ученика у нашој Школи, којим се планирају превентивне и интервентне активности у циљу заштите ученика. Програм заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања, као што су, нарочито, употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци, малолетничка делинквенција остварују се кроз различите наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно старатељима, у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама.

Опште одредбе – принципи и циљеви

Програмом за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, прецизира се улога и одговорност свих субјеката укључених у живот и рад Установе.

Основни принципи Програма заштите ученика на којима се заснива Програм и поступање на основу њега, односе се на:

- Право на живот, опстанак и развој;
- Најбољи интерес ученика, уз обезбеђивање поверљивости података;
- Спречавање дискриминације;

- Активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење које одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације.

Општи циљ Програма је унапређивање квалитета живота ученика у Школи, применом мера превенције, ради стварања безбедне средине и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у превенцији су:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- Идентификација безбедносних ризика у Установи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у Установи, анкетирањем, наставника и родитеља
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад Школе на препознавању насиља и злостављања
- Унапређење способности свих учесника у Установи – свих структура Установе, преко деце, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању ученика који указују на потенцијално насилно понашање
- Пружање помоћи ученицима у савладавању развојних проблема и карактеристика адолесцентног развојног периода и проблема у социјалном контакту са другим ученицима
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и обавезама
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника о томе
- Омогућавање свима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
- Сарадња са родитељима путем Савета родитеља, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у Школи

Специфични циљеви Програма у интервенцији су:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите;
- Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака;
- Психосоцијална подршка са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља

Процедуре у интервенцији се разликују у три ситуације:

- да ли се насиље јавља међу ученицима
- од стране запосленог над учеником или
- од стране одрасле особе која није запослена у Установи над учеником.

Програм за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања је осмишљен са намером да допринесе стварању сигурне и безбедне средине, те да олакша

прецизирање процедура и поступака у заштити ученика, обавезујући је за све субјекте у процесу образовања и васпитања.

План и програм рада Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања је саставни део Годишњег плана рада Школе.

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА

Прва и основна замисао школског спорта је у функцији јавног здравља. Развијањем физичког васпитања, можемо допринети подизању нивоа физичке активности наших ученика и формирању активног животног стила, што представља значајну корист када је реч о изграђивању ставова и навика. Школски спорт представља надоградњу и продубљивање наставног садржаја физичког васпитања. У ту сврху програм школског спорта утиче на продубљивање психо-физичких способности ученика. Спортске дисциплине које ученици у нашој Школи могу да бирају су рукомет, кошарка, фудбал, одбојка, атлетика, вежбе на справама, стони тенис, и сл. Кроз ове спортске дисциплине ученицима је омогућено продубљивање садржаја, којима се утиче на технику и тактику одређене спортске гране, која би иницирала учешће на разним спортским манифестацијама. У нашој Школи организујемо међуодељенска такмичења, јавна локална такмичења, недељу школског спорта и публиковање резултата постигнутих на такмичењима. Циљ нам је да овим активностима допринесемо побољшању здравља, формирању комплетне личности ученика, промовисању спорта и здравог начина живота, бољој социјализацији са средином и јачању такмичарског духа.

Школским спортом су обухваћени сви ученици кроз одељењска такмичења и припреме за такмичења, обавља припреме и такмичења у складу са школским програмом. Наша Школа сарађује и са локалним спортским организацијама, са циљем да се у слободном времену организује активност ученика у овој области, тако да им се обезбеди здрава и културна забава и разонода, да се задовоље њихове посебне жеље, да им се помогне да развију позитиван однос према физичкој култури, формирају чврсте навике за редовним телесним вежбањем и развију став о важности физичке активности за целокупно здравље. У нашој Школи се у оквиру спортских активности остварују следећи конкретни задаци:

- обухват што већег броја ученика посебним програмом физичког вежбања, који, заједно са општим програмом чини јединствену целину, односно јединствен систем школског физичког васпитања;
- задовољење нових и све разноврснијих жеља и интереса ученика за бављење разним гранама физичког вежбања у слободном времену;
- откривање могућности и лепоте стварања у физичкој култури и спорту, помагање ученицима да свестрано развију своје природне способности за неки вид физичког вежбања.

Садржај рада у оквиру ових програма чине спортско-рекреативне активности неформалних група у спортовима за које се група ученика самостално определи и тренинзи и такмичења у спортовима за које се ученици самостално, на основу жеља и предиспозиција, определе.

Такмичења у којима наставници и ученици наше Школе имају могућност да учествују су:

- Дан Школе на Школској економији – шах, пикадо, вуча конопца и полигон вештина, знања и спретности – месец: септембар
- Спортски дан у згради Школе – мали фудбал, кошарка, одбојка, атлетика, шах и стони тенис – месец: мај

- Такмичење у фудбалу у Бањи Кањижа – наставници Школе – месец: децембар
- Рад са ученицима у трим-кабинету – вежбе са справама под надзором наставника уз додатна оптерећења за сваког појединачно – у току школске године

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Да би институционално образовање и васпитање прерасло у друштвено васпитање, неопходно је да се Школа повеже са друштвеном средином и отвори за утицаје, које она пружа. Сви програми који се реализују у Установи, а који чине њен Школски програм, имају ефекта на развој ученика у оноликој мери колико су у њих укључени родитељи и локална заједница. Локална заједница има важну улогу у стварању услова за успешно остваривање циљева и реализацију програма Установе. Сарадња са локалном заједницом је у ствари начин живљења са окружењем. Када се она одвија на прави начин, уз међусобно уважавање и заинтересовано повезивање, локална заједница може да допринесе решавању низа битних питања и проблема у вези са животом Школе. Локална заједница одлучује о томе у којој мери ће изаћи у сусрет остваривању различитих потреба породице за образовање и васпитање ученика у општини Кањижа. Она је битан чинилац у обезбеђивању дворишта по стандардима квалитета и безбедности деце школског узраста, као и за стварање простора за промоцију заједничких пројеката, акција, програма и манифестација, кроз које ученици могу да се представе локалној заједници, истовремено је упознајући и стичући аутентична искуства. Установа може са своје стране да иницира низ активности, којима би омогућила и ученицима, који нису обухваћени образовањем у нашој Школи, да доживе део оног искуства, које имају ученици код нас. То могу бити разни облици ванпородичног васпитања, као што су креативне радионице, изложбе, јавни наступи и приредбе, пригодни празнични програми, манифестације, и сл.

Сарадња са локалном самоуправом, која укључује и сарадњу са канцеларијама за младе у јединицама локалне самоуправе, остварује се на основу Програма сарадње, који чини део Школског програма и део Развојног плана школе. Школа прати, укључује се у дешавања у локалној самоуправи, и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школске делатности.

Културна и јавна делатност наше Школе, у својој суштини, представља манифестацију целокупног васпитно-образовног рада који се остварује у Школи. Школа је значајан фактор културне трансмисије у којој долази до узајамног деловања средине на Школу и Школе на друштвену средину. Ту активну интеракцију ПТСЦ “Беседеш Јожеф“ остварује кроз програме сарадње са организацијама, институцијама културе (галерија, позориште, спортска друштва и др.) и родитељима.

Основни циљ ових активности је организовано деловање Школе на средину и обратно. Поред општих васпитних задатака, посебни задаци културне и јавне делатности наше Школе се односе на:

- оспособљавање ученика да користе све вредности које им пружа средина за њихов свестрани развој и богатији лични живот у слободном времену, као и презентовање оних резултата којима Школа богати културни и друштвени живот средине (радне акције, прославе, јубилеји, манифестације, друштвено-користан рад);

- афирмисање Школе, као културног центра у месту и стварање педагошких и друштвених услова за реализацију циљева и задатака образовања и васпитања у Школи и богаћењу културног живота средине.

Коришћење услова које пружа друштвена средина и локална самоуправа су:

- организовано коришћења програма библиотека, позоришта, музеја, дома културе, омладинских домова, рекреативних и спортских центара;
- организовано коришћење програма научних трибина, јавних предавања, стручних расправа, ангажовање истакнутих научних, културних, јавних радника за разговор са ученицима по жељи и програмима ученичких организација и клубова;
- организовање семинара, курсева, такмичења у кабинетима и лабораторијама Школе, организовање излета и екскурзија и других облика међусобне сарадње са школама из других средина;
- коришћење спортских објеката за рекреацију и физичко васпитање младих.

Важан аспекат добре сарадње је и упознавање друштвене средине са начином организовања и резултатима образовно – васпитног рада школе:

- упознавање опреме - кабинета, савремених аудио-визуелних средстава, машина на Школској економији;
- организовање изложби на којима се приказују практични и други радови, збирке симбола, графикона и производа практичне наставе које су ученици у току обуке направили;
- стваралаштво на практичном раду;
- приказивање стваралаштва секција и група ваннаставних активности, а које су везане за поједине наставне области, културно-уметничке приредбе, смотре и достигнућа и стваралаштво;
- школске манифестације (прославе, јубилеји);
- активности у оквиру сарадње са другим школама (прославе, смотре, приредбе, изложбе).

Један од битних чинилаца успешне сарадње локалне заједнице и Установе и гарант за постизање позитивних ефеката те сарадње на развој је свакако образовно-васпитни кадар наше Школе. Наставници, стручни сарадници и сарадници, који непосредно долазе у контакт са ученицима и њиховим родитељима, су тим више успешни у свом послу, што боље познају социо-културна обележја средине у којој живе и раде. Наставници који познају традицију, обичаје, веровања, народне песме и игре су права ризница и веза ученика са аутентичним животом заједнице. Они ученицима знатно олакшавају пренос културних вредности и интеграцију образовних садржаја у смислену целину и доприносе да њихова искуства буду доживљена и

аутентична. Управо зато, наставници наше Школе дају акценат на важност да примењују савремена достигнућа науке и технолошког развоја, јер деца данашњице ће живети и стварати у свету будућности. ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ остварује богату сарадњу са друштвеном средином. Ту спадају већ традиционално добри односи са културним и образовним институцијама општине, какве су: позориште, библиотека, Музичка школа, и тд. Ту затим спада сарадња са спортским клубовима и удружењима, Дом здравља Кањижа, Центром за социјални рад, Локалном самоуправом и тд. А како то изгледа сабрано и оживљено у пригодним активностима, илустровано је у програмима појединих манифестација, који чине саставни део Годишњег плана рада Школе.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Основни циљ сарадње наше Школе и породице огледа се у пружању подршке родитељима за што успешније остваривање васпитне улоге породице као и ангажовање родитеља у реализацији образовно-васпитних задатака Школе. Полазна основа сарадње су обавеза и настојање одељењског старешине да успостави што ближе и чешће контакте са родитељима ученика. Прикупљајући податке о карактеристикама физичког, емоционалног, интелектуалног и социјалног развоја ученика, о њиховим интересовањима и потребама, одељењски старешина упознаје и породичне прилике и услове живота и рада ученика. На основу тих сазнања и података, уз консултације са члановима одељењског већа, психологом и директором, одељењски старешина ће моћи да изабере најцелисходније поступке васпитног деловања, праћење и подстицање ученика. Сарадња са родитељима остварује се кроз рад на одељењским и општим родитељским састанцима, индивидуалним контактима и кроз рад Савет родитеља. На овај начин родитељи су укључени у активности наше Школе и омогућено им је да дају предлоге и доносе одлуке у вези наставних, ваннаставних, финансијских и безбедоносних питања са циљем унапређења квалитета образовања и васпитања.

Наставници успешном сарадњом са породицом унапређују своје професионалне компетенције. Осим признања од стране родитеља за свој рад, добијају и њихову значајну подршку за унапређивање услова боравка ученика у Школи. Постајући партнери, родитељи и Установа остварују сарадњу на највишем нивоу, што се најбоље одражава на живот, напредовање и развој ученика. Сарадња Установе и породице одвија се плански и систематски током читаве школске године, укључујући учешће родитеља у планирању и програмирању ове сарадње. На нивоу наше Школе функционише Савет родитеља, кога чине представници родитеља свих разреда. Своје представнике родитељи имају и у Школском одбору. Заступајући интересе Школе, активно се укључују у израду Развојног плана Установе. Такође су чланови и неких Стручних тимова Установе, као што је Тим за заштиту ученика, Тим за безбедност ученика у Установи, Тим за самовредновање, Тим за ИО, и сл. У интересу што успешнијег деловања Установе и породице, сарадња Школе и породице се одвија кроз низ различитих облика:

- Међусобно повезивање кроз информисање о детету - Свакодневни контакти и индивидуални разговори, панои за обавештења, родитељски састанци, радионице за родитеље, приредбе, изложбе, свечаности, обележавање значајних датума за породицу и Школу и сл.

- Стална узајамна подршка - Установа породици обезбеђује помоћ и подршку стручњака, а родитељи помажу Установи у праћењу напредовања и успеха ученика.

- Размена знања и искустава - Родитељи могу добити многе информације битне за унапређење њихове родитељске улоге, у интерактивним облицима едукације долази до интензивне размене искустава између родитеља и родитеља међусобно.

- Стварање прилика за заједничко живљење и дружење - Прилике у Школи и изван ње су многобројне, а за њихово стварање и успешно реализовање су одговорни наставници.

Осим наставника, који најнепосредније и континуирано сарађују са родитељима, у повезивању са породицом и подизању њене васпитне компетенције, учествује и стручни сарадник кроз различите облике сарадње са породицом:

- Индивидуални разговори
- Саветодавни рад са ученицима и родитељима
- Подршка и пружање информација наставницима, ученицима и родитељима путем електронске комуникације
- Тематска предавања намењена родитељима
- Рад Стручног тима са родитељима у Инклузивном програму

У нашој Школи су могући различити начини и облици сарадња са породицом, при чему постоје индивидуални разговори одељењских старешина, као и осталих предметних наставника са родите љима, који примају родитеље на разговор ради пружања подршке и информисања о успеху, напредовању, владању и неоправданим изостанцима ученика. Такође постоји могућност разговора са директором Школе, који прима родитеље у току целе школске године, када постоји потреба за решавање евентуалних проблема, и питања у вези учења и понашања ученика.
Кроз различите облике сарадње наша Школа настоји да изгради партнерски однос са породицом заснован на принципима међусобног уважавања, поверења и разумевања.

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈА, СТУДИЈСКИХ ПУТОВАЊА И ИЗЛЕТА

Екскурзија је факултативна ваннаставна активност која се остварује ван школе. Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе и остваривање циљева из области моралног, емоционалног, професионалног, социјалног, естетског и физичког васпитања.

У ПТСЦ "Беседеш Јожеф" задаци на којима се темељи планирање, организовање и реализација екскурзије су:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота;
- упознавање живота и рада становништва других крајева;
- упознавање са новим материјалним и духовним стваралаштвом ван локалне средине;
- стицање нових сазнања;
- упознавање са процесом рада;
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика;
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја;
- развијање позитивног односа према националним, уметничким и културним вредностима;
- изгарђивање естетских и културних потреба и навика као и позитивних социјалних односа међу ученицима и професорима.

У нашој Школи акценат стављамо на образовно – васпитни процес приликом сачињавања програма студијских путовања те водимо рачуна о циљевима и задацима, садржајима којима се постављени циљеви остварују, именовању носиоца планираних садржаја и активности, као и о обухвату што већег броја ученика.

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и у складу са Правилником о времену и организовању ђачких екскурзија, студијских путовања и излета и саставни су део Годишњег плана и програма рада школе, који сачињава Тим за екскурзије, студијска путовања и излете.

Назив екскурзије, студијског путовања, излета	**Дестинација**	**Датум**
Посета фабрике и земљорадничке задруге	Србија, Мађарска	током школске године
Edu-Expo (Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици)	Суботица	децембар
Студијско путовање “Безгранично”	Србија, Мађарска	током школске године
Сајам “Путокази”	Нови Сад	март
Међународни пољопривредни сајам	Нови Сад	мај
Посета факултета „Egyetemlátogatás MNT”	Нови Сад	мај
Посета факултета „Egyetemlátogatás MNT”	Суботица	мај
Наградне екскурзије	Србија, Мађарска	током школске године
Посета примерима добре праксе	Србија	током школске године

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Школа је дужна да у свом раду и обављању делатности, као и пословању уопште, предузима одговарајуће мере безбедности и здравља на раду запослених, ученика и свих лица која се у њој затекну. У циљу заштите безбедности ученика, школа предузима следеће мере:

- свакодневна сарадња са државним органима и органима јединице локалне самоуправе;
- дежурство наставника и помоћно-техничког особља;
- премија осигурање ученика;
- обезбеђивање свих елемената заштите од пожара, поплава, удара грома и других елементарних непогода које могу угрозити безбедност ученика Школе;
- обавезно евидентирање одсутних ученика;
- обустава рада када се утврди непосредна опасновст по живот и здравље;
- јасно дефинисана правила понашања у Школи и на Школској економији и последице у ситуацији повреде правила;
- придржавање закона о забрани пушења;
- на јавном месту има истакнут комплет за прву помоћ;
- Обука свих радника исто и свих ученика у оквиру практичне наставе за безбедан и здрав рад и из области заштите од пожара од стране наставника практичне наставе
- друге мере у циљу заштите безбедности ученика, утврђене Законом и општим актима Школе.

Стратегија безбедности и здравља на раду

Стратегија безбедности и здравља на раду у ПТСЦ "БЕСЕДЕШ ЈОЖЕФ" доноси се за период од 2020 до 2024 године и представља документ који на целовит начин дефинише основне циљеве и правце развоја система безбедности и здравља на раду у нашој Школи. Овом стратегијом тежимо да створимо социјално-економску мотивацију код свих учесника у процесима рада, тако да све већи проценат учесника активно управља безбедношћу и здрављем на раду, како би се остварила најбоља пракса у овој области.

Визија стратегије јесте подржавање у пуној мери прописа у области безбедности и здравља на раду као и у област противпожарне заштите, подизање свести у овој области, односно успостављање културе рада и стварање предуслова добробити на раду и квалитета живота и здравља на раду.

Мисија стратегије јесте успостављање система којим се остварују безбедни и здрави радни услови, а који у највећој могућој мери обезбеђују смањење повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом (здрави запослени и ученици на безбедним и продуктивним радним местима). Мисија је усмерена према посебно осетљивим групама запослених (труднице,млади, старији запослени, особе са инвалиди тетом, инвалиди рада и др.)

Примена превентивних мера које се предузимају на свим нивоима рада подразумева стварање таквих услова рада којима се приликом организовања рада и радног процеса врши процена ризика и њихово отклањање или свођење на најмањи могући ниво, како би се избегле могућности настајања повреда на раду или професионалних обољења запослених и ученика чиме се у највећој могућој мери стварају предуслови за спречавање или елиминисање ризика од могућих повређивања, професионалних болести или болести у вези са радом, а што као циљ има остваривање услова за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених и ученика. У утврђивању ове стратегије примењена су четири водећа принципа ради њеног спровођења, и то:

- Превенција: Активности у вези са безбедношћу и здрављем на радном месту треба да се усредсреде на превенцију повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом. Већина повреда и обољења која су у вези са радом могу се спречити, па је превенција најисплативији начин за проактивно решавање питања безбедности и здравља на радном месту. Конкретно - у нашој школи су редовно извршене законски предвиђене контроле из области безбедност и здравља на раду и из области заштите од пожара. У нашој школи су редовно извршене обуке из области безбедност и здравља на раду и из области заштите од пожара.

- Укључивање свих заинтересованих: Побољшања у области безбедности и здравља на радном месту и у радној околини, могу се на најбољи начин остварити ако се укључе сви учесници у систему безбедности и здравља на раду. Конкретно – сви запослени, ученици, родитељи и предузећа (послодавци) у којима се изводи практична настава ученика, треба да буду активни учесници у систему.

- Одговорност: Школа и послодавци у којој ученици врше практичну наставу имају највећу одговорност за безбедност и здравље на раду. Најважнија обавеза Школе и послодаваца је да запосленима и ученицима омогуће безбедно и здраво радно место и да их укључе у разматрање свих питања везаних за безбедност и здравље на раду. Запослени и ученици имају одговорност за сопствену безбедност, што се огледа у начину на који поступају на својим радним местима. Конкретно - наш заједнички циљ је да свако врши свој посао на безбедан начин.

- Остварљивост: Активности у вези са безбедношћу и здрављем на раду заснивају се на нивоу подизања знања постојећих људских ресурса и њиховом могућношћу примене минимума мера и трошкова спровођења тих мера, ради остваривања безбедних и здравих радних услова.

Правни основ стратегије безбедности и здравља на раду

У стратегији безбедности и здравља на раду, као правни основ поред основних закона и подзакона из области безбедност и здравље на раду, и из области заштите од пожара, користимо и наше интерне законске документе, као што су:

- Акт о процени ризика
- Правилник о безбедности и здравља на раду у школи
- Правилник о противпожарној заштити у школи
- Правилник и списак превентивних контрола у школи
- Упутства за безбедан рад у школским лабораторијама и у школоским радионицима и у рачунарским учионицама
- Евакуациони план
- Санациони план

Основни циљ стратегије безбедности и здраља на раду

Основни циљ стратегије безбедности и здравља на раду да у што већој мери отклонимо, смањимо или спречимо ризике у току рада у Школи. Мере за отклањање, смањивање или спречавање ризика су:

- Оспособљавање запослених и ученика за безбедан и здрав рад
- Оспособљавање запослених и ученика из основе заштите од пожара
- Превентивни и периодични прегледи и испитивања опреме за рад
- Превентивна и периодична испитивања услова радне околине
- Упућивање запослених и ученика на претходне и периодичне лекарске прегледи
- Превентивни и периодични прегледи свих инсталација
- Превентивни и периодични прегледи свих апарата и прибора у циљу да обезбедимо што безбедније радне услове нашим ђацима, радницима и свима онима које долазе у школу.

Правци развоја система безбедности и здравља на раду

Дужност свих запослених је, да поред циљаног оспобљавања ученика за безбедан рад, стално прате и контролишу њихов рад док су у Школи. У школи са успехом функционише дежурство и видео надзор. Важно је да ђаци знају да дежурство ради за њихов интерес, а не против њих. Ширењем дежурства у законским оквирима, можемо обезбедити свима безбедан боравак у Школи.

Поред задатака Школе, да врши образовно-васпитни рад, исто је јако важно да благовремено упозна ученика са савременим мерама безбедности и здравља на раду. Та чињеница, пошто смо стручна школа, посебно обавезује. Наш заједнички циљ је да наши ђаци не само да познају те мере, него да их самостално примењују у свакодневици. Укључивањем свих заинтересованих, тежимо да изградимо нашу сигурну и безбедну будућност.

Млади, као посебно осетљива група запослених, већ од почетка школовања континуирано треба да буду свесни са ризицима и опасностима које могу да се појављују у току њиховог боравка у школи, исто као и ван школе. Треба их подучити како да правилно реагују у датим ситуацијама. Програм оспособљавања мора да буде прилагођен њиховом развоју и способностима. Они су наша деца, која од нас очекују да импокажемо правац. Зато морамо да их оспособљавамо што боље и научимо их превенцијским методама.

У оквиру практичне наставе и физичког васпитања важно је да наставници посебно обрате пажњу на могуће нежељене појаве у току извођења задатака. Млади понекад нису свесни последица, немају довољно искуства, код њих још није развијен осећај ризика односно опасности. Треба их упозорити, а не уплашити! Упутсва у вези извођења радног задатка морају бити јасна и детаљна, узевши у обзир све могуће појаве у току рада. Циљ је да ученици не реагују панично, него правилно.

Програми здравља на раду

Програм здравља на раду обухвата заједничке активности Школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање сопственог здравља. За одређене теме неопходно је ангажовати здравствене раднике који се баве том проблематиком (болести зависности, ХИВ - инфекција, исхрана, орална хигијена и сл.), као и родитеље, друштвено-хуманитарне, спорстке, рекреативне, културне и др. организације и удружења.

Сложена здравствена проблематика, карактеристична за популацију младих, захтева интензиван и систематски образовно-васпитни рад у средњој школи. Плановима и програмима образовања, здравствено васпитање и образовање конципирано је као принцип целокупне образовно-васпитне делатности Школе а поједини захтеви програма остварују се у оквиру појединих наставних предмета и других облика које организује наша Школа. Циљ здравственог васпитања је да допринесе изграђивању телесно, психички и социјално здраве и зреле личности оспособљене да се брине за очување, заштиту и унапређивање сопственог здравља и здравља

других људи. Задаци и оквирни садржаји у вези здравља на раду и здравственог васпитања којима наша Школа тежи, је:

- развијање и формирање свести ученика да је здравље основни извор људске среће, свести о здрављу као пуном физичком, психичком и социјалном благостању и услови за успешан рад, напредовање и економску егзистенцију;
- подизање здравствене културе ученика тако да брига о здрављу постане саставни део свакодневних навика, потреба и поступања, односно здравствено-хигијенског режима живота, као што су развијање свести ученика о значају физичких активности (нормални рад, спорт, игра, кретање), за правилно функционисање и очување функција појединих органа, организма и здравља у целини и да физичку активност - рад усвајају као сопствени стил живљења;
- оспособљавање и мотивисање ученика да буду носиоци здравствено-васпитних акција у школи и друштвеној средини и доприносе унапређивању здравља становништва;
- развијање интересовања и подстицање ученика да усвајају и проширују знања о неговању и чувању здравља, о болестима и могућностима лечења када је то потребно;
- развијање свести о одговорности појединца за сопствено здравље као дужности према себи и другима;
- сузбијање хигијенско-здравствене немарности и запуштености, небриге према сопственом физичком развоју и здрављу, неговању навика одржавања личне хигијене и естетске неге тела и упознавање поремећаја који се јављају као последица недовољне личне хигијене, затим хигијене исхране и нехигијенског начина живљења, болести као последица недовољне личне хигијене;
- епидемиолошки ланац ширења заразних болести, "болести прљавих руку" и других епидемијских зараза;
- заштита од кожних и венеричних болести мензе болести и метаболизма, посебно условљеном неправилном исхраном - гојазност, васкуларна обољења;
- примена контрацептивних средстава, предности и недостаци оралних и других контрацептивних средстава;
- неговање и развијање културе одевања и упознавања ученика са хигијенско-естетским захтевима у одевању;
- упознавање карактеристика ментално здраве и зреле личности, неговање хуманих и хармоничних међуљудских односа међу друговима, у школи, породици, на раду, упознавање психофизичких карактеристика адолесцената, узрока и облика адолесцентске кризе и оспособљавање за њихово превазилажење, за превазилажење конфликата и унапређивања менталног здравља;
- спровођење примарне превенције од болести зависности;
- стицање знања о штетном утицају психоактивних супстанци на здравље;
- упознавање ученика са друштвеним коренима болести зависности и њиховим појавним облицима, о штетном утицају на потомство и сл.;

- подстицање ученика да прихватају мере против болести зависности и да се сами укључују у организоване акције против пушења, уживања алкохола, ширења дроге и наркоманије;
- формирање позитивних ставова и оспособљавање ученика да активно учествују и буду носиоци заштите и унапређивање хигијенско-естетског уређења школе и животне средине;
- стицање знања о потреби одржавања хигијене у стану, школи, на улици, у парковима, у природи где бораве и живе људи.

Процена ризика и заштита од катастрофе

У школи се израђује програм за смањење ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама. За ове потребе формирају се стручни тимови.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНИ РАД

Вредновање квалитета рада и самовредновање образовно - васпитног процеса

Ради осигурања квалитета рада у Установи се вреднују остваривања циљева и стандарда постигнућа, програма образовања и васпитања, развојног плана и задовољства ученика и родитеља, односно старатеља ученика. Вредновање и самовредновање је процена и континуирани процес преиспитивања постојеће праксе, који се спроводи систематски и транспарентно и служи за унапређивање рада наставника, побољшање услова и развој Установе, а у циљу добробити за ученике.

Самовредновањем Установа процењује:

- квалитет остваривања програма образовања и васпитања, односно наставе и учења;
- све облике и начин остваривања образовно-васпитног рада;
- стручно усавршавање и професионални развој запослених;
- услове у којима се остварује образовање и васпитање; и
- задовољство ученика и родитеља, односно старатеља ученика.

Циљ самовредновања је унапређење квалитета рада Школе. Оно је истовремено и знак да је наша Школа спремна да прихвати одговорност за сопствени рад и развој, и то није једини облик вредновања рада, али је основа за друге врсте вредновања.

Тим за самовредновање на свом састанку, на основу Развојног плана школе, одрђује области за самовредновање за текућу школску годину, а касније током целе школске године, ажурира свој Годишњи план самовредновања. Кључне области и подручја вредновања одређују се након предлога и консултација са свим Стручним органима Школе (Школски одбор, Савет родитеља, Наставничко веће, Директор). Тим на својим састанцима бира инструмент самовредновања, анализира добијене податке, сачињава извештај и Акциони план за побољшање одабраних кључних области.

Циљеви самовредновања:

- Развијање процеса евалуације и самоевалуације рада Школе
- Разумевање самоевалуације, као механизма за побољшање квалитета рада Школе
- Повећање компетенција наставника, стручних сарадника и директора за планирање и реализацију самоевалуације у Школи

- Побољшање образовно – васпитног рада Установе

Вредновање и самовредновање су саставни део образовно-васпитног процеса у Установи и саставни део сваког учења. Оне су битне, јер воде освешћивању знања, осветљавају пут развоја и трасирају наредне кораке у њему. Такође доприносе константном унапређивању квалитета образовно - васпитног процеса.

На нивоу Установе самовредновање се реализује применом инструмената, а на основу стандарда и показатеља квалитета рада у одговарајућим приоритетним областима квалитета, прописаних Правилником. Користе се Записници са Стручних актива, Педагошког колегијума и Наставничког већа. Најдетаљније сумирани резултати евалуације су систематизовани у Годишњем извештају Установе о реализацији образовно - васпитног рада, Годишњем извештају о самовредновању рада Установе и Извештају о реализацији Развојног плана.

Самовредновањем наша Школа подржава аутономију Установе и развија одговорност за резултате рада. Тим за самовредновање у нашој Школи спроводи самовредновање сваке године по појединим областима квалитета, а сваке четврте године у целини.

Предлог Тима за самовредновање за наредне четири године се односи на следеће приоритетне области квалитета рада:

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
1.Програмирање, планирање и извештавање			X		X
2.Настава и учење	X		X		X
3.Образовна постигнућа ученика	X			X	X
4.Подршка ученицима		X			X
5.Етос		X			X
6.Организација рада Школе, управљање људским и материјалним ресурсима	X			X	X

Ученички парламент

Ученички парламент је Законом загарантована формална институција која ученицима омогућава демократски начин удруживања ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу. Ученички парламент чине по 2 представника сваког одељења, који се бирају на часовима одељењске заједнице. Седнице сазива председник Ученичког парламента по потреби.

Циљеви од којих се полази у раду Ученичког парламента су:

- Остваривање слобода ученика - говора, изражавања сопственог мишљења, удруживања
- Остваривање сопствених права, не угрожавајући права других
- Развијање демократских знања и вредности, кроз прихватање различитости
- Оснаживање младих за доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране
- Поспешивање личног развоја ученика
- Развијање самопоуздања и личне одговорности
- Развијање спремности за прихватање различитости, развијање самоконтроле, објективности и реалности
- Остваривање боље комуникације, уважавања, поштовања, активног слушања
- Побољшање атмосфере и живота у школи
- Развијање колективног односа и партнерства са наставницима, стручним сарадницима, директором, родитељима
- Оснаживање младих за боље разумевање потреба и проблема својих вршњака, као и прихватање верских, расних, националних, имовинских и полних различитости
- Оснаживање младих за покретање и учествовање у пројектима у сарадњи са органима школе и локалном заједницом
- Боља информисаност ученика

Табела 7. Очекивани исходи рада Ученичког парламента

За ученике	• Прихватање права и одговорности • Остваривање права гарантованих међународним и националним документима • Уважавање личности ученика • Свестран развој ученика • Искуство тимског рада • Учење о различитости и недискриминаторском понашању • Јасна и благовремена информисаност свих ученика • Могућност утицања на одлуке битне за ученике

	• Квалитет сарадње између ученика и наставника • Веће задовољство радом и животом у школи
За школу и наставнике	• Боља сарадња и комуникација са ученицима • Упознавање са жељама и потребама ученика • Подела обавеза и одговорности • Задовољство донешеним одлукама, без присиле • Уштеда у времену проведеном на развијању осећаја за ред и дисциплину • Лакша адаптација на промене • Веће задовољство радом и животом у школи
За родитеље	• Деца одговорна, свесна својих могућности, спремнија на бољу комуникацију • Лакше идентификовање потреба свих страна • Боља сарадња и задовољство школским процесом • Смањење броја конфликтних ситуација и успешније њихово решавање • Примена научених вештина у породичној комуникацији, кроз обострано учење • Активно укључивање у школски процес
За локалну заједницу	• Лакше упознавање са потребама ученика и адекватно прилагођавање локалних акција • Лакша и боља информисаност о животу у школи • Боља расподела наменских средстава • Могућност двосмерне комуникације ради реализације заједничких циљева • Побољшавањем рада школа доприносити побољшању квалитета живота у локалној заједници

Задаци Ученичког парламента се односе на што већу укљученост ученика у организацију и реализацију спортског дана. Руководство ђачког парламента има веома добру сарадњу са Тимом за планирање такмичења, излета, културних и спортских догађаја, Тимом за професионалну оријентацију, Тимом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, Тимом за самовредновање, Тимом за обезбеђивање квалитета и развој установе. Представници Ученичког парламента учествују и у евалуацијом рада наставника, шкoлских услова и предлозима за побољшање шкoлског живота.

Одељењске старешине треба да мотивишу представнике својих разреда у Ученичком парламенту на што већу активност, креативност и подржавање интереса својих вршњака. Представници разреда у Ученичком парламенту на првом састанку у школској години бирају председника, заменика председника, представнике ученика у Школски одбор и представника у Стручни актив за развојно планирање.

Естетско уређење Школе

У ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ сви запослени теже да своје активности усмеравају на јачање и развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Ово образовно и васпитно подручје се остварује кроз савладавање природе и слободе љубави, као јединства телесног и духовног у човеку, прихватање одговорности за све друштвено-економске функције живота, у оквиру којих могу градити срећу и слободу својих личних и друштвених односа. Понеки садржаји из овог програма већ су укључени у програме образовања, те се обезбеђују индивидуални контакти са ученицима да би се проверио ниво усвојених хигијенских и здравствених навика, прихватање дужности и одговорности за очување здравља и животне средине, као и процес развоја ученика у зреле личности, што је уједно и услов за изградњу стабилних односа у породици.

Запослени својим активностима настоје да се стицање знања и вештина ученика заснива на мултидисциплинарном приступу, што значи да је целовито, комплексно, проблемски одређено и као такво, садржано у свим делатностима, јер се тако може остварити неопходна међусобна повезаност, као дијалектичка основа у стицању нових знања, умења и навика за даљи развој и управљање човековом средином на локалном, регионалном и глобалном плану.

Циљеви овог програма се односе на:

- уживање у угодном амбијенту Школе;
- подстицање на учење и рад;
- подизање свести и одговорности за бригу о животној средини;
- подстицање активности које ће допринети неговању и очувању чистијег и зеленијег амбијента у нашој Школи;
- развијање способности за тимски рад ученика и наставника.

Задаци запослених се односе на декорацију унутрашњих површина Школе – израду зидних новина, празничних декорација, уређење простора око Школе и давање предлога за побољшање квалитета Програма зажтите животне средине. Током целе године се обављају активности заливање цвећа и уређење простора на Школској економији.

Развој међупредметних компетенција

Основу за прилагођавање и усклађивање образовних система представљају стандарди општих међупредметних компетенција за крај средњег образовања (ЗОСОВ-чл. 12 - сл. Гл. РС бр. 88/2017, Правилник о општимстандардима постигнућа, сл. Гл. РС бр. 117/2013 и Правилник о националном оквиру образовања и васпитања, сл. Гл. РС бр 98/2017). Како се вредносни системи и култура формирају током раног детињства, средње образовање игра важну улогу у развоју међупредметних компетенција, с обзиром на зрелост личности. Образовни систем мора развијати свест о предузетништву, развијати одговорност, креативност и самопоуздање код ученика. Основа је имплементација интегрисаних знања, вештина и ставова у наставни процес, који су потребни

свакој особи за лично испуњење и развој, друштвено укључивање и запошљавање, односно за припрему за живот.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама и развијају се кроз наставу свих предмета, применљиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остваривање и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Циљеви Тима су да ученици у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ током свог периода образовања:

- усвоје базична знања из подручја рада,
- упознају ресурсе и расположиве могућности у својој средини,
- упознају начине оспособљавања за поједине врсте послова и занимања,
- упознају и критички сагледају своје могућности и захтеве појединих послова – да се правилно професионално усмере,
- упознају и критички вреднују себе и друге,
- развију критички однос према властитом успеху, односно неуспеху,
- оспособе се за постављање, вредновање и остваривање властитих циљева,
- развију организацијске способности за доношење одлука, постављање циљева, решавање проблема, планирање и вођење,
- оспособе се за прилагођавање новим ситуацијама, идејама и технологијама,
- теже иновативним и креативним решењима,
- буду отворени за нове идеје и могућности,
- развију способност планирања и управљања планираним активностима,
- развију иницијативност и упорност у активностима, посебно у учењу,
- развију самопоуздање и сигурност у властите способности,
- развију упорност и самокритичност.

Активности које су у функцији међупредметних компетенција у нашој Школи засноване су на исходима, који експлицитно, јасно и недвосмислено указују на то шта ученик, као последицу интеракције са наставнима активностима, тј. након реализоване наставне активности, треба да спозна, разуме и буде способан да уради. Исходи учења, дефинисани кроз знања, вештине и ставове које ученици развијају, представљају основу за осмишљавање ефикасних наставних активности које подстичу учење, али и за осмишљавање метода процењивања којима ће на најбољи начин утврдити ниво остварености исхода. Кључни предуслов за успешну реализацију исхода учења у оквиру средњег стручног образовања и васпитања је конципирање наставних активности тако да буду усмерене на ученика, тј. да буду засноване на активностима ученика, а мање на традиционалном, предавачком приступу настави. Ово се посебно односи на исходе из области вештина и ставова, али у великој мери и на исходе везане за знање. Управо примена

савремених активних и интерактивних наставних метода омогућава да се међупредметне компетенције ефикасно инкорпорирају у све наставне предмете у форми међупредметне теме. Наставни кадар у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ приликом планирања узима у обзир исходе које треба уврстити у постојеће наставне садржаје и одабира оне теме и активности за које сматра да ће бити најадекватније за реализацију жељених исхода, на начин да то не омета остваривање основних циљева који се односе на предметни програм. Комуникација, вештине презентовања и планирања, као и вештине тимског рада, симулација предузетничког окружења кроз различите активности које опонашају пословно окружење, стварајући потребу да се, кад је то могуће и сврсисходно, настава изводи у форми пројектних активности и активности усмерених на ученика, у којима је ученик у центру наставног процеса.

Самопоуздање, спремност за преузимање иницијативе и ризика, критичко размишљање, креативност су вредносне категорије које подразумевају висок ниво активности, креативности, слободе и одговорности ученика током наставног процеса, и пред наставника стављају задатак да наставне стратегије прилагоди у мери да сам наставни процес ком је ученик изложен утиче на формирање и оснаживање ових позитивних карактеристика личности.

Задаци Тима се односе на оријентисаност ка општим и међупредметним компетенцијама, које доприносе динамичнијем комбиновању знања, вештина и ставова, који представљају корак више у разумевању градива и примени наученог, а одговорност за њихово развијање носе наставници и наставни предмети. Питање компетенција у образовању тренутно представља једну од најважнијих тема, и на глобалном и на националном нивоу. Разлог томе лежи у карактеристикама савременог друштва које од појединца очекује висок ниво знања, способности за решавање проблема, смисао за сарадњу и рад у тиму, као и одговоран однос према себи, другима и околини. Ова оријентација ка међупредметним компетенцијама се постиже сарадњом и координацијом активности више наставника, односно предмета и иновирањем начина рада на наставном часу. Сваки час је прилика да се ради и на кључним компетенцијама, што се постиже стављањем ученика у ситуације које захтевају интегрисаност знања, повезаност садржаја из различитих области и личног искуства и примењивање већ наученог. Кроз задатке користимо ученичку радозналост и новине које сарадничка настава неминовно доноси да се активирају стечена знања и усмере ка развијању планираних кључних компетенција.

Опште међупредметне компетенције, дефинисане за крај средњег образовања и васпитања, којима се тежи у нашој Школи су:

1. компетенција за целоживотно учење;
2. комуникација;
3. рад са подацима и информацијама;
4. дигитална компетенција;
5. решавање проблема;
6. сарадња;
7. одговорно учешће у демократском друштву;
8. одговоран однос према здрављу;
9. одговоран однос према околини;
10. естетска компетенција;
11. предузетничка компетенција.

Сваки наставни час у нашој Школи је прилика да се ради и на међупредметним компетенцијама, а амбијент који их подржава подразумева:

- стављање ученика у ситуације које траже истовремену употребу предметних и међупредметних компетенција - то се дешава увек када од ученика очекујемо да неко знање примени у ситуацијама које нису реплике или једноставне модификације ситуација у којој је знање усвојено, већ нове, различите ситуације;
- захтевање активности истраживања и стварања нових продуката;
- стварање баланса између индивидуалних и групних активности, тако да се развије лична одговорност према обавезама и користе потенцијали групе;
- активно и конструктивно учествовање у животу локалне заједнице;
- иницирање хуманитарних активности и активности које доприносе подизању квалитета живота и солидарности у локалној заједници.

Међупредметне компетенције представљају корак више у разумевању градива и примени наученог, а одговорност за њихово развијање носе сви наставници и школски предмети. То значи да подржавање општих и међупредметних компетенција захтева заједничко планирање на нивоу школских тимова, примену интерактивних и активних облика учења, као и већу аутономију школе и наставника у реализацији образовних исхода.

Израда и уређење школског сајта

Школа је одговорна за практично функционисање и сопствени развој. Израда и уређење школског сајта подразумева да се развој наше Школе постиже континуираним унапређењем рада и праћењем развоја технике и технологије. Законска обавеза је школе да постави одговарајуће документе на сајт школе.

Ради ефикасног функционисања школског сајта потребно је пратити технолошки развој и повремено треба обновити израду сајта од стране стручњака. Сајт треба да буде лако коришћен за администратора. Због обавезних садржаја сајта, администратор треба да буде секретар школе.

Сходно томе, циљ нам је и маркетинг и активно промовисање рада Школе, што се реализује кроз континуираног ажурирања фејсбук странице и сајта школе о следећим активностима:

- обавештавање о актуелним дешавањима у нашој Школи
- презентовање постигнућа ученика у школским и ваншколским активностима
- презентовање хуманитарних акција
- презентовање постигнућа наставника
- презентовање сарадње са локалном самоуправом
- презентовање учешћа у пројектима

Школска библиотека

Школска библиотека је неопходан и саставни део образовно-васпитног процеса који доприноси његовом развоју, унапређивању учења, стручног усавршавања и јавне, културне делатности наше Школе. Обим, грађа и информације кроз рад библиотеке у нашој Школи допуњују се сва образовно-васпитна подручја путем различитих извора сазнања. Применом одређених метода и облика рада укључује се у наставни процес, помаже у учењу, у стварању трајних навика и способности за коришћење различитих извора информација и систематски врши оспособљавање наших ученика за самосталан рад. У раду школске библиотеке издвајају се функције :

- образовно-васпитна
- библиотечко-информациона
- културна и јавна
- сарадничка (наставници, стручни сарадници и сарадници, директор, ученици и родитељи)
- стручно усавршавање

Образовно-васпитна функција библиотеке у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ подразумева следеће програмске садржаје:

- планирање активности у раду са ученицима;
- упознавање ученика са радом библиотеке;
- упознавање ученика са врстама библиотечке грађе и оспособљавање за самостално коришћење књига, часописа, енциклопедија;
- пружање подршке ученицама при избору слободне и изборне литературе;
- подстицање интересовања за читање књига и коришћење садржаја библиотеке;
- подстицање код ученика развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо - комуникационих технологија;
- подстицање развоја мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота (препоручивање текстова за читање и разговор о прочитаним текстовима);
- обележавање важних догађаја;
- развијање навика за чување, заштиту и руковање књигом;

Библиотечко-информациона функција библиотеке наше Школе подразумева следеће програмске садржаје:

- израда годишњег плана и програма рада библиотекара
- уређење простора библиотеке - систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима, часописима;
- припремање паноа и тематских изложби о појединим издањима, ауторима, акцијама, јубилејима, важним данима и догађајима;
- израда статистике коришћења фонда;
- упис ученика првих разреда у библиотеку;
- сређивање и естетско уређење библиотеке;
- сређивање књига и ознака на полицама;
- остваривање стручних послова (инвентарисање, сигнирање и сл.);
- израда извештаја о раду Школске библиотеке и библиотекара, анализа и вредновање и самовредновање рада.

Културне активности и јавне делатности подразумевају следеће програмске садржаје:

- сарадња са Градском библиотеком – планирање заједничких акција и пројеката (обележавање Дана писмености, Месеца књиге, и сл.)
- израда текстова за интернет презентацију школе
- сарадња са школама у општини и Градском библиотеком у вези са организовањем књижевних сусрета, обележавању важних дана и догађаја
- сарадња са Центром за културу у релизацији програма за ученике;
- учешће у припреми и организацији културних садржаја и обележавања важних датума и празника;

Сарадничка функција библиотеке у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ подразумева са наставницима, стручним сарадницима и сарадницима, директором, ученицима и родитељима следеће програмске садржаје:

- набавка и коришћење стручне литературе за наставнике и стручне сараднике;
- информисање стручних већа, стручних сарадника и директора о набавци стручне и педагошко-психолошке литературе;
- сарадња на развоју информационе и информатичке писмености, развијањем „истраживачког духа“ код ученика и упућивањем да буду критични и креативни корисници информација – заједнички рад са наставницима;

- подстицање наставника и ученика на коришћење стручне литературе за израду пројеката/ радова/домаћих задатака;
- сарадња са наставницима у планирању часова тематске наставе;
- рад у школским тимовима;
- присуство седницама наставничког већа;
- сарадња са родитељима.

Функција стручног усавршавања библиотеке подразумева следеће програмске садржаје:

- праћење педагошке литературе, периодике, стручних рецензија и приказа;
- праћење стручне литературе и периодике из области библиотекарства;
- учествовање у семинарима и стручним саветовањима за школске библиотекаре;
- сарадња са матичним библиотекама у Србији.

План рада библиотекара је саставни део Годишњег плана рада школе.

Унапређење квалитета и развој Установе

На основу Закона о основама система образовања и васпитања, Закона о средњем образовању и васпитању и Правилника о вредновању квалитета рада установе чл. 24, директор ПТСЦ „Беседеш Јожеф“ је оформио Тим за обезбеђивање квалитета и развој Установе. Поштујући Правилник о стандардима квалитета рада Установе и Извештај о спољашњем вредновању, Тим је сачинио Програм рада за наредне четири школске године. Активности којима ће се Тим у наредне четири године бавити дат је кроз следећих седам области рада, и то:

- ПРОГРАМИРАЊЕ, ПЛАНИРАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ - Тим ће тежити да настава буде усмерена на активности ученика, која је занована на исходима, компетенцијама и стандардима потигнућа
- НАСТАВА И УЧЕЊЕ - Тим ће тежити да наставни процес води ка стицању функционалних знања ученика
- ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА - Тим ће предлагати начине за унапређење знања ученика ради побољшања резултата и успеха ученика на крају класификационих периода, на завршном испиту и такмичењима
- ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА - Тим ће радити на подстицању личног, професионалног и социјалног развоја ученика

- ЕТОС - Тим ће се побринути да оплемени улазни простор Школе и школског дворишта, обезбеди посебан простор за индивидуалне разговоре наставника са ученицима и/или њиховим родитељима, обезбеди начин да се прибаве средства за награде најуспешнијим ученицима и наставницима, кроз праћење различитих пројеката, а све у циљу неговања сигурне, безбедне и пријатне средине за ученике
- ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ШКОЛЕ И РУКОВОЂЕЊЕ - Тим ће инсистирати на благовременом информисању наставника, ученика и родитеља са актуелним дешавањима у нашој Школи, на укључивању Школе у нове пројекте, на одржавању сарадње са другим школама и установама, ради квалитетније реализације наставних и ваннаставних активности
- РЕСУРСИ - Тим ће се бавити увођењем иновација у наставни процес путем стручног усавршавања наставника и примене новостечених знања уз подршку нових технологија, увођењем што већег броја различитих наставних средстава, као и конкурисањем и учешћем на различитим пројектима у циљу обезбеђивања средстава неопходних за што модерније облике наставе и практичне делатности на Школској економији

Професионални развој и стручно усавршавање

Професионални развој наставника је процес који се односи на стално развијање знања, вештина и способности и доприноси побољшању квалитета рада, јачању мотивације и развијања система вредновања и самовредновања. Професионални развој наставника је отворен, динамичан и трајан процес који подразумева и преношење новог знања из различитих професионалних области и научних дисциплина у свет праксе, као и праћење европских трендова у погледу побољшања квалитета образовања.

У току свог стручног усавршавања наставници у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“, прате свој образовно-васпитни рад, напредовање и професионални развој и чувају најважније примере из своје праксе, примере примене наученог и имају свој лични план професионалног развоја – ПОРТФОЛИО. План стручног усавршавања наставника, је саставни део Годишњег плана рада установе и усклађен је са Развојним планом установе и резултатима Самовредновања и вредновања квалитета рада установе.

Наша Школа има Тима за стручно усавршавање, који подстиче и тежи:

- Обезбеђивању равномерног укључивања наставника у стручно усавршавање
- Пружању могућности наставницима да на различите начине учествују у стручном усавршавању (присуство, излагање, вођење радионица)
- Осигуравање квалитетнијег рада у образовно васпитном процесу
- Реализовању стручног усавршавања у складу са потребама свих унутар Установе

- Ефикаснијем коришћењу сопствених ресурса и капацитета

Наставници наше Школе сваке школске године учествују у остваривању различитих облика стручног усавршавања унутар установе, и то:

- одржавају огледни час наставе, приказују активности, теме, резулатате праћења развоја ученика, стручне књиге и чланке стручних литература;
- присуствују огледним часовима, приказима активности, деловима акционог истраживања педагошке праксе других наставника;
- присуствују стручним састанцима на којима се остварују поједини облици стручног усавршавања, а који су везани за рад наставника;
- присуствују на излагањима о савладаном програму или другом облику стручног усавршавања ван установе;
- учествују у остваривању пројекта образовно-васпитног карактера у установи;
- учествују у изради Развојног плана установе.

Развојни план Установе

У складу са чл. 9 Закона о средњем образовању и васпитању Развојни план рада школе је стратешки план развоја Установе који садржи приоритете у остваривању образовно-васпитног рада, план и носиоце активности, критеријуме и мерила за вредновање планираних активности и друга питања од значаја за развој образовно-васпитног рада.

На основу Развојног плана израђује се Акциони план за сваку школску годину који садржи циљеве, задатке, активности, време реализације, критеријуме успеха и носиоце посла. Акциони план Стручног актива за развојно планирање је саставни део Годишњег плана рада школе за дату школску годину. Реализација развојног плана има функцију унапређења квалитета рада школе. Стручни актив за развојно планираље у оквиру свог рада ради и вредновање или евалуацију остварених активности.

Е-дневник, електронска евиденција и педагошка документација

Вођење е–дневника и електронске евиденције у нашој Школи се реализује од 01. септ. 2019 на основу Правилника објављеног у службеном гласнику бр. 56 од 07.08.2019.

Школа води књигу евиденције о образовно-васпитном раду у електронском облику.

На основу Правилника о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању, члан 25, педагошка документација подразумева личну наставникову евиденцију која садржи податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање. Обим и структуру педагошке документације одређује сам наставник на основу својих професионалних компетенција и специфичности предмета (формативно и сумативно оцењивање и други подаци које наставник сматра потребним).За педагошку документацију не постоји прописани образац. Она може бити у електронском или у папирном облику.

Циљ наше Школе је да развија компетенције наставника за правилно коришћење педагошке документације и систематско евидентирање својих и ученичких активности. Наставнику је на тај начин омогућено да контролише и управља процесом васпитања и образовања на поуздан, објективан и транспарентан начин. Истакнут је значај редовног праћења напредовања ученика, праћење промена у понашању ученика и његовом раду, као предузимање одређених мера, по потреби.

Акциони план Тима за Е-дневник, електронску евиденцију и педагошку документацију је саставни део Годишњег плана рада Школе.

Циљеви и кључни задаци организације и рада Школе ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

Циљ образовно–васпитног процеса је да развија интелектуалне капацитете и знања ученика и да стручно оспособи ученике и припреми их за даље усавршавање кроз рад, као и за даље школовање у складу са начелима целоживотног учења. Школа образује ученике од првог до четвртог разреда за подручје машинства и пољопривреде.

Глобални циљ организације и рада Школе је подизање нивоа квалитета наставе, стручно усавршавање наставника, иновације наставних програма у складу са променама екстерног привредног окружења и тржишта. На пољу васпитног рада циљ наше Школе је развијање способности и интересовања ученика у различитим људским делатностима, изграђивању стваралачког односа према раду, материјалним и духовним добрима и оспособљавању за укључивање у активан живот.

Наставници наше Школе имају могућности за лично напредовање у струци. У складу са Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању знања наставника, поред планираних

облика стручног усавршавања, сваки наставник се и индивидуално усавршава, пратећи стручну литературу, часописе и достигнућа науке и технологије.

Стручно усавршавање наставника се води кроз организована предавања на Наставничком већу, Стручним већима Школе, као и на трибинама и семинарима који се организују у Регионалном центру за развој запослених у образовању. Стручно усавршавање запослених у образовању унутар наше Школе прати Тим за професионални развој. У циљу ефикасног праћења, мерења и вредновања квалитета рада у нашој Школи постоје разрађени начини вођења педагошке документације,као што су Матичне књиге, Досијеи ученика, записници уверења, евиденције о раду Школског одбора, Савета родитеља, Наставничког већа, Педагошког колегијума и Ученичког парламента, евиденције награђених и похваљених ученика, као и евиденције о сарадњи са родитељима, ученицима и наставницима у евиденцији психолога, и Планови и Извештаји о самовредновању.

Дани отворених врата У ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

Основна идеја пројекта „Дани отворених врата“ је да наши ученици покажу стечена знања и вештине кроз различите образовне профиле које наша Школа нуди. Наши ученици ће уз подршку својих наставника презентовати ученицима завршних разреда основног образовања, као и њиховим родитељима информације о активностима у нашој Школи, као и о могућностима за избор даљег школовања.

Ово је прилика да на једном месту открију шта све наша Школа нуди ученицима и родитељима будућих средњошколаца.

Реч психолога за ученике, наставнике и родитеље

Непознавање или занемаривање узрасно-развојних специфичности и потреба ученика неизбежно ствара раскорак између педагошких намера и исхода педагошке праксе, између очекиваног и стварног ангажовања и понашања ученика у настави и осталим облицима рада у школи и у вези са школом. У средњу школу ученици долазе са 14/15 година, а средњошколско образовање завршавају са 18/19 година. То је узрасни период који се подудара са трајањем средње адолесценције. Дакле, на средњошколском узрасту испољавају се све особине, карактеристичне за овај развојни период или доба младости. Адолесцент постепено увиђа да самосталност у социјалним односима, поред физичке зрелости, подразумева и самосталност у мишљењу и доношењу одлука, емоционалну стабилност, познавање техника социјалног функционисања у различитим ситуацијама и одговорност за сопствене поступке, као и њихове последице.

У породици је однос према адолесценту најчешће амбивалентан. У неким ситуацијама допушта му се да испољи своју зрелост колико може а у неким му се не допушта да изађе из положаја детета. Адолесценту је потребно извесно време да овлада својим новим улогама, и њему и родитељима је потребно извесно време да ускладе своје узајамне односе. Више из емоционалних него из интелектуалних разлога, адолесценту је тешко да себе и своје понашање види из перспективе својих родитеља, да правилно процени њихове мотиве и намере. Психичке и психо-социјалне развојне промене које су у пубертету углавном само наговештене, до пуног изражаја долазе управо у периоду средње адолесценције, тј. на средњошколском узрасту. Због своје специфичности и осетљивости, ученицима је у овом периоду развоја потребно разумевање, уважавање и подршка, како би лакше успели да превазиђу период бурних реакција.

Позивам вас да заједничким снагама допринесемо успеху у овом процесу. Уважимо личност и будимо спремни на блискост и прихватање карактеристика адолесценције, како би помогли сваком да се што лакше избори са специфичностима овог развојног доба.

Постоји више начина да се обратите за савет и подршку психолога:

- да дођете лично у канцеларију;
- посредством одељењског старешине кроз унапред договорени термин;
- путем електронске поште - alex1iskola@gmail.com.

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Евалуација и самоевалуација су саставни део образовно-васпитног процеса у Установи и саставни део сваког учења. Оне су битне, јер воде освешћивању знања, осветљавају пут развоја и трасирају наредне кораке у њему. Такође доприносе константном унапређивању квалитета образовно-васпитног процеса. У нашој Школи се евалуација остваривања Школског програма врши на нивоу целе Установе кроз Годишњи извештај о образовно-васпитном раду Установе, Годишњи извештај о реализацији Развојног плана Установе, Годишњи извештај о самовредовању Установе, Годишње извештаје о реализацији свих програма који се одвијају у нашој Школи.

На нивоу Установе евалуација остварености Школског програма се реализује применом инструмената за самовредновање и вредновање рада у одговарајућим приоритетним областима. Користе се Записници са Стручних актива, Педагошког колегијума и Наставничког већа. Најдетаљније сумирани резултати евалуације су систематизовани у Годишњем извештају Установе о реализацији образовно-васпитног рада и Годишњем извештају о самовредновању рада Установе. Од инструмената се користе упитници, чек-листе или анкете. На нивоу Установе постоје и вредна стручна и научна истраживања сопствене праксе, која се презентују на стручним скуповима и међународним конференцијама, која одсликавају стање и актуелности у развоју образовне и васпитне праксе.

Редовна евалуација остварености школског програма се реализује сваке године у септембру.

Праћење остваривања Школског програма у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

- Смернице за израду Школског програма, као и праћење реализације истог – Педагошки колегијум.
- Анализу реализације Наставног плана и програма редовне, додатне, допунске наставе и слободних активности – на седницама Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу успеха ученика – седнице Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу владања ученика, похвале, награде, казне - седнице Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу реализације појединих наставних предмета - седнице Стручних већа.
- Праћење реализације свих облика образовно-васпитног рада.
- Праћење рада стручних комисија за: инклузију, заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, школско развојно планирање и самоевалуацију.

- Презентацију реализације Школског програма на састанцима Савета родитеља и Школског одбора.

ЦИЉЕВИ којима се тежи су:

- коришћење различитих метода, облика и места за извођење наставе;
- коришћење различитих техника учења и оцењивања у наставном процесу које ће обезбедити квалитетнију наставу, а самим тим и боље резултате ученика;
- оснаживање компетенција свих запослених у циљу укључивања у савремени систем образовања;
- посвећивање пажње надареним и талентованим ученицима;
- уређивање и опремање школског простора ради унапређења наставног процеса и безбедоносне ситуације;
- обезбеђивање сигурног окружења за ученике и запослене спровођењем превентивних активности;
- унапређивање организације рада школе и подизање нивоа одговорности свих запослених у реализацији обавеза и задужења;
- изграђивање квалитетнијег односа школе и локалне самоуправе како би се остварили већи ефекти у образовно-васпитном процесу;
- подизање угледа школе у друштвеном окружењу кроз промоцију наставних и ваннаставних активности.

Школским програмом у нашој Школи се:

- обезбеђује самосталност и флексибилност наставника у приступу наставном процесу и доношењу професионалних одлука;
- процењују и вреднују постигнути резултати у односу на дефинисане циљеве и задатке и општих и посебних стандарда знања;
- унапређује Школски програм руководећи се резултатима процеса евалуације и властите процене своје образовне праксе;
- утврђују посебни програми, садржаји и активности којима школа пружа могућности да ученици додатно унапреде своја знања, задовоље интересе, интересовања и потребе;
- прате потребе и могућности локалне заједнице као и конкретни услови рада школе;
- обављају и други послови по предлогу Директора, Наставничког већа и Школског одбора.

Стручни актив за развој школског програма разматра Школски развојни план, Годишњи план рада школе, Извештај о процесу самовредновања и остале извештаје у школи, издваја специфичности школе и њеног окружења, издваја и формулише потребе и могућности и издваја и формулише опште и специфичне циљеве.

ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Инклузија је процес решавања и реаговања на разноврсност потреба свих ученика кроз све веће учествовање у учењу, културама и заједницама и све мању искљученост у оквиру образовања и из њега. Он обухвата промене и измене садржаја, приступа, структура и стратегија, са заједничком визијом која обухвата сву децу одговарајуће старосне доби и са уверењем да је редовни образовни систем одговоран за образовање све деце.

Сва деца могу да уче и имају право на образовање и васпитање. Деца најбоље уче у природној врщњачкој групи. Зато им треба омогућити образовање у редовним предшколским, основним и средњошколским установама. Наставници наше Школе прилагођавају начин рада како би изашли у сусрет образовним потребама ученика. Неким ученицима, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или живота у социјално нестимулативној средини, потребна је додатна подршка у образовању.

Инклузивно образовање подразумева да је образовни систем:

- отворен за сву децу, без обзира на пол, национално, верско и социо-економско порекло, способности и здравствено стање или неко друго лично својство;
- у стању да сваком детету пружи квалитетно образовање – да је у стању да се прилагоди образовним потребама деце која до сада нису могла да се уклопе у постојећи образовни процес.

Индивидуални образовни план (ИОП)

Индивидуални образовни план је основни инструмент и документ којим се регулише и обезбеђује прилагођавање школе и наставе образовним потребама деце и ученика који (из било ког разлога) нису могли да се уклопе у постојећи образовн-васпитни процес или школски програм. У ужем смислу значења, ИОП представља писани документ установе, који дефинише и садржи све компоненте које су потребне за квалитетно образовање конкретног детета или ученика, а то су:

- лични подаци и педагошки профил детета/ученика
- процена потреба за подршком (врсте/мере и сврха подрщке)
- план активности са дефинисаним областима, циљевима/исходима, корацима и њиховим трајањем и учесталошћу, као и начином процене постигнућа
- сагласност родитеља/старатеља на ИОП.

Крајњи циљ ИОП-а јесте постизање оптималних образовно-васпитних постигнућа детета/ученика и његово оспособљавање за квалитетан и самосталан живот у заједници.

Тим за инклузивно образовање наше Школе осигурава и унапређује квалитет образовно-васпитног рада и координира израду, реализацију и евалуацију индивидуалног образовног плана. Тим осмишљава свој програм рада за реализацију Инклузивног образовања у складу са законским прописима и могућностима Школе.

Реализовање Инклузивног образовања се врши на захтев родитеља или старатеља, или се ученици са сметњама у развоју идентификују током наставног процеса, путем тестирања и/или посматрања. У испитивању, обради и анализи добијених резултата учествују стручни сарадници. Након обраде података тестирања Тим за ИО доноси одлуку за које ученике је потребна додатна подрщка у образовању, и одређује се ниво потребне подршке - индивидуализовани начин рада, индивидуални образовни план - прилагођени програм (ИОП-ПП) или индивидуални образовни план - измењени програм (ИОП-ИП). Праћење израђених програма сваког нивоа подршке, као и развој ученика у складу са предвиђеним циљевима врши се за три месеца од почетка примене индивидуализованог начина рада. Након евалуације података ако код ученика не постоје знаци напретка, за њега се доноси нови план активности, који ће исто бити евалуиран у року од три месеци.

Визија Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

На основу начела да сва деца могу да уче и имају право на образовање и васпитање, наставници у нашој Школи теже да прилагоде начин рада, како би изашли у сусрет образовним потребама ученика. У нашој Установи се мења садржај, приступ, структура и стратегија, са заједничком визијом, која обухвата сву децу одговарајуће старосне доби и са уверењем да је редовни образовни систем одговоран за образовање све деце.

Мото Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

Врата наше Школе су отворена за свакога!

Циљеви на којима се темељи Инклузивно образовање у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

- Примена, развој и праћење модела добре инклузивне праксе у Школи
- Реализација свих активности везаних за примену принципа инклузивног образовања, утврђених законским и подзаконским актима
- Унапређење квалитета наставе ученика са тешкоћама, талентованих ученика и ученика из социјално-маргинализованих група

Задаци којима се остварују циљеви Инклузивног образовања у ПТСЦ „Беседеш Јожеф“

- Доношење плана и програма рада Стручног тима за ИО
- Организовање активности на основу програма
- Анализа актуелне школске ситуације, идентификација ученика са тешкоћама и потреба за додатном подршком
- Праћење и прикупљање информација о ученицима код којих се јавља потреба за неким од облика пружања додатне подршке
- Координација и праћење рада Тимова за пружање додатне подрщке
- Помоћ у изради и примени ИОП-а, праћење реализације ИОП-а и евалуација
- Вредновање остварености и квалитета програма рада
- Вођење евиденције и педагошког досијеа ученика
- Пружање додатне подршке ученицима са сметњама у развоју
- Пружање подршке родитељима ученика са сметњама у развоју
- Пружање подршке наставницима у изради ИОП-а
- Сарадња са другим Стручним органима Школе, као и релевантним Установама ван школе
- Подизање нивоа компетенција и сарадње родитеља и наставника
- Стручно усавршавање наставника у вези инклузивног образовања
- Прикупљање и размена примера добре праксе
- Информисање свих запослених о принципима Инклузивног образовања

Оперативни план Стручног тима за ИО:

САДРЖАЈ РАДА	ВРЕМЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН РАДА
Конституисање стручног тима за инклузивно образовање за следећу школску годину	август	директор школе, наставничко веће	решења члановима тима, записник о одржаном састанку тима, наставничког већа

Идентификација ученика са посебним образовним, здравственим и социјалним потребама (ученика којима је потребна додатна подршка)	септембар	наставници, одељењске старешине, стручни сарадник	користити постојећу базу података, користити извештаје из основних школа
Успостављање сарадње са родитељима/ старатељима ученика којима је потребна додатна образовна подршка, обавештавање родитеља и прибављање њихове сагласности	током године	СТИО, одељењске старешине	писмени допис родитељима, писмена сагласност родитеља, евиденција са састанка, записник о сарадњи
Израда педагошког профила	током године	одељењске старешине, стручни сарадник, родитељи	обједињавање прикупљених података за све предмете и области, идентификовање приоритетних области за подршку
Формирање базе податаке: број ученика са сметњама у развоју, број ученика којима је потребна додатна подршка, број ученика који се школују по ИОП-у, а који ће полагати завршни испит, породични и социјани контекст ученика којима се пружа додатна подршка, редовно ажурирање базе	током године	стручни сарадник	база података, евиденција, евиденција о ученицима
Промовисање свих активности везаних за ИО	током године	СТИО	пано, презентације
Писање мера индивидуализације	током године	наставници, одељењски старешина	прилагођавање простора, метода, садржаја, темпа рада и наставних средстава
Пружање помоћи наставницима и учешће у изради педагошког профила ученика и плана индивидуализације	током године	СТИО	евиденција, извештај, педагошки профил
Праћење, евалуација и корекција плана	крај првог и другог полугод.	предметни наставник	процена нивоа остварености планираних циљева, вођење евиденције

Извештај о реализацији плана прилагођавања	крај првог и другог полугод.	предметни наставник	извештај о нивоу остварености планираних циљева
Доношење одлуке о изради ИОП-а на основу поднетих предлога	октобар и по потреби	СТИО	анализа поднетих предлога, одређивање приоритета, подела задатака и предлагање тима за подршку, договор са родитељима
Формирање тимова за индивидуалну подршку ученицима	октобар, новембар	СТИО, директор	одабир чланова на основу утврђених приоритета
Израда ИОП-а	у току првог месеца у полугод.	Тим за додатну подршку	одређивање приоритета подршке, документација, договор са родитељима
Праћење, евалуација и корекција ИОП-а	током године, крај првог и другог полугод.	предметни наставници, одељењски старешина, родитељ, СТИО	процена нивоа постигнућа и остварености планираних циљева, вођење евиденције, извештавање
Евалуација рада тимова за додатну подршку	квартално	СТИО	процена степена ангажованости у обављању ативности и поштовање временских рокова
Извештавање Наставничког већа и Педагошког колегијума о раду Стручног тима за ИО	крај првог и другог полугод.	координатор	читање извештаја и достављање у електронској форми
Резиме и анализа целогодишњег рада СТИО	јун	СТИО	дискусија, извештај
Израда плана рада Тима за ИО за следећу годину	јун, септембар	координатор, чланови СТИО	начин рада, носиоци активности

Прилог 1. Индивидуални образовни планови ученика

Документи везани за ИОП предају се најкасније до одржавања редовне евалуације школског програма који је планиран у септембру сваке године.

Прилог 2. Анекси

Анекс 1: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Машински техничар за копјутерско конструисање

Образовни профил: **машински техничар за компјутерско конструисање**

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	а. Српски језик и књижевност б. _____ језик и књижевност*	3		111			3		111			3		111			3		96			12		429		
2.	Српски као нематерњи језик*	2*		74			2*		74			2*		74			2*		64			8*		286		
3.	Страни језик	2		74			2		74			2		74			2		64			8		286		
4.	Социологија											2		74								2		74		
5.	Филозофија																2		64			2		64		
6.	Устав и права грађана																									
7.	Историја	2		74			2		74													4		148		
8.	Географија						2		74													2		74		
9.	Физичко васпитање	2		74			2		74			2		74			2		64			8		286		
10.	Математика	5		185			4		148			5		185			5		160			19		678		
11.	Физика	2		74			2		74													4		148		
12.	Биологија						2		74													2		74		
13.	Хемија	2		74																		2		74		
**	Ликовна и музичка уметност																									
	Укупно А:	18		666			19		703			14		518			15		480			66		2367		
	Укупно А:	18		666			19		703			14		518			15		480			66		2367		

Напомена:*) *За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

4

Анекс 2: Наставни план стручних предмета за образовни профил Машински техничар за копјутерско конструисање

Образовни профил: МАШИНСКИ ТЕХНИЧАР ЗА КОМПЈУТЕРСКО КОНСТРУИСАЊЕ

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Рачунари и програмирање		4		148								4		148								8		296	
2.	Машински материјали	2		74																		2		74		
3.	Техничко цртање са нацртном геометријом	2	2	74	74																	2	2	74	74	
4.	Механика	2		74			2		74													4		148		
5.	Отпорност материјала						2		74													2		74		
6.	Компјутерска графика							3		111													3		111	
7.	Основи електротехнике и електронике						2		74													2		74		
8.	Машински елементи						2		74			2		74								4		148		
9.	Технологија обраде											3		111								3		111		
10.	Организација рада																2		64			2		64		
11.	Хидраулика и пнеуматика											2		74								2		74		
12.	Термодинамика											2		74								2		74		
13.	Аутоматизација и роботика																2	1	64	32		2	1	64	32	
14.	Конструисање																2	3	64	96		2	3	64	96	
15.	Испитивање машинских конструкција																2		64			2		64		
16.	Моделирање машинских елемената и конструкција												2		74			3		96	60		5		170	60
17.	Практична настава												3		111								3		111	
	Укупно Б:	6	6	222	222		8	3	296	111		9	9	333	333		8	7	256	224	60	31	25	1107	890	60
	Укупно Б:	12		444			11		407			18		666			15		480		60	56		1997		60
Укупно часова на годишњем нивоу		444					407					666					540					2057				

Анекс 3: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Аутомеханичар

НАСТАВНИ ПЛАН ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ТРОГОДИШЊЕ ПРОФИЛЕ У ПОДРУЧЈУ РАДА МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА

Образовни профили: **металоструган; металоглодач; металобрусач; металобушач; бравар; лимар; аутолимар; заваривач; инсталатер; машинбравар; механичар хидраулике и пнеуматике; аутомеханичар; механичар шинских возила; механичар привредне механизације; механичар радних машина; механичар термоенергетских постројења; механичар хидроенергетских постројења; механичар гасо и пнеумоенергетских постројења; механичар грејне и расхладне технике; механичар уређаја за мерење и регулацију; прецизни механичар; часовничар; механичар медицинске и лабораторијске опреме; механичар нумерички управљаних машина; механичар – оружар;**

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	а. Српски језик и књижевност б. _____ језик и књижевност*	3		111			2		74			2		64			7		249		
2.	Српски као нематерњи језик*	2		74			2		72			2		64			6		210		
3.	Страни језик	2		74			2		74			2		64			6		212		
4.	Устав и права грађана											1		32			1		32		
5.	Историја	3		111													3		111		
6.	Географија	2		74													2		74		
7.	Музичка уметност						1		37								1		37		
8.	Ликовна култура						1		37								1		37		
9.	Физичко васпитање	2		74			2		74			2		64			6		212		
10.	Математика	3		111			3		111			2		64			8		286		
11.	Рачунарство и информатика		2		74													2		74	
12.	Физика***																				
13.	Хемија***																				
14.	Екологија и заштита животне средине	1		37													1		37		
	Укупно А:	16	2	592	74		11	0	407			9	0	288			36	2	1287	74	
	Укупно А:	18		666			11		407			9		288			38		1361		

Напомена:*) *За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

1

Анекс 4: Наставни план стручних предмета за образовни профил Аутомеханичар

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ
I. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Подручје рада: Машинство и обрада метала

Образовни профил: МЕТАЛОСТРУГАР; МЕТАЛОГЛОДАЧ; МЕТАЛОБРУСАЧ; МЕТАЛОБУШАЧ; БРАВАР; ЛИМАР; АУТОЛИМАР; ЗАВАРИВАЧ; ИНСТАЛАТЕР; МАШИНБРАВАР; МЕХАНИЧАР ХИДРАУЛИКЕ И ПНЕУМАТИКЕ; АУТОМЕХАНИЧАР; МЕХАНИЧАР ШИНСКИХ ВОЗИЛА; МЕХАНИЧАР ПРИВРЕДНЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ; МЕХАНИЧАР РАДНИХ МАШИНА; МЕХАНИЧАР УРЕЂАЈА ЗА МЕРЕЊЕ И РЕГУЛАЦИЈУ; ПРЕЦИЗНИ МЕХАНИЧАР; ЧАСОВНИЧАР; МЕХАНИЧАР МЕДИЦИНСКЕ И ЛАБОРАТОРИЈСКЕ ОПРЕМЕ; МЕХАНИЧАР-ОРУЖАР;

	Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Хемија и машински материјали	2		74													2		74		
2.	Техничка физика	2		74													2		74		
3.	Техничко цртање		3		111													3		111	
4.	Механика	3		111													3		111		
5.	Основе електротехнике						2		74								2		74		
6.	Машински елементи						2		74			2		64			4		138		
7.	Технологија обраде						3		111								3		111		
8.	Организација рада											2		64			2		64		
9.	Технологија образовног профила						2		74			3		96			5		170		
10.	Практична настава		4		148			12		444			14		448	60		30		1040	60
	Укупно Б:	7	7	259	259		9	12	333	444		7	14	224	448	60	23	33	816	1151	60
	Укупно Б:	14		518			21		777			21		672		60	56		1967		60
Укупно часова на годишњем нивоу :		518					777					732					2027				

Анекс 5: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Механичар грејне и расхладне технике

НАСТАВНИ ПЛАН ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ТРОГОДИШЊЕ ПРОФИЛЕ У ПОДРУЧЈУ РАДА МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА

Образовни профили: **металостругар; металоглодач; металобрусач; металобушач; бравар; лимар; аутолимар; заваривач; инсталатер; машинбравар; механичар хидраулике и пнеуматике; аутомеханичар; механичар шинских возила; механичар привредне механизације; механичар радних машина; механичар термоенергетских постројења; механичар хидроенергетских постројења; механичар гасо и пнеумоенергетских постројења; механичар грејне и расхладне технике; механичар уређаја за мерење и регулацију; прецизни механичар; часовничар; механичар медицинске и лабораторијске опреме; механичар нумерички управљаних машина; механичар – оружар;**

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	а. Српски језик и књижевност б. _____ језик и књижевност*	3		111			2		74			2		64			7		249		
2.	Српски као нематерњи језик*	2		74			2		72			2		64			6		210		
3.	Страни језик	2		74			2		74			2		64			6		212		
4.	Устав и права грађана											1		32			1		32		
5.	Историја	3		111													3		111		
6.	Географија	2		74													2		74		
7.	Музичка уметност						1		37								1		37		
8.	Ликовна култура						1		37								1		37		
9.	Физичко васпитање	2		74			2		74			2		64			6		212		
10.	Математика	3		111			3		111			2		64			8		286		
11.	Рачунарство и информатика		2		74													2		74	
12.	Физика***																				
13.	Хемија***																				
14.	Екологија и заштита животне средине	1		37													1		37		
Укупно А1		16	2	592	74		11	0	407			9	0	288			36	2	1287	74	
Укупно А2		18		666			11		407			9		288			38		1361		

Напомена:*) *За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

1

Анекс 6: Наставни план стручних предмета за образовни профил Механичар грејне и расхладне технике

Образовни профил: МЕХАНИЧАР ТЕРМОЕНЕРГЕТСКИХ ПОСТРОЈЕЊА; МЕХАНИЧАР ХИДРОЕНЕРГЕТСКИХ ПОСТРОЈЕ
МЕХАНИЧАР ГАСО И ПНЕУМОЕНЕРГЕТСКИХ ПОСТРОЈЕЊА; МЕХАНИЧАР ГРЕЈНЕ И РАСХЛАДНЕ ТЕХНИКЕ

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Хемија и машински материјали	2		74													2		74		
2.	Техничка физика	2		74													2		74		
3.	Техничко цртање		3		111													3		111	
4.	Механика	3		111													3		111		
5.	Основе електротехнике						2		74								2		74		
6.	Машински елементи						2		74			2		64			4		138		
7.	Технологија обраде						2		74								2		74		
8.	Организација рада											2		64			2		64		
9.	Основе енергетике						2		74								2		74		
10.	Термодинамика и хидраулика						2		74								2		74		
11.	Основе технике мерења и аутоматизације						2		74								2		74		
12.	а) Термоенергетска постројења* б) Хидроенергетска постројења* в) Гасо и пнеумоенергетска постројења* г) Постројења за грејање и климатизацију*						2		74			4		128			6		202		
13.	Практична настава		4		148			7		259			14		448	60		25		855	60
Укупно Б:		7	7	259	259		14	7	518	259		8	14	256	448	60	29	28	1033	966	60
Укупно Б:		14		518			21		777			22		704		60	57		1999		60
Укупно часова на годишњем нивоу:		518					777					764					2059				

Анекс 7: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар

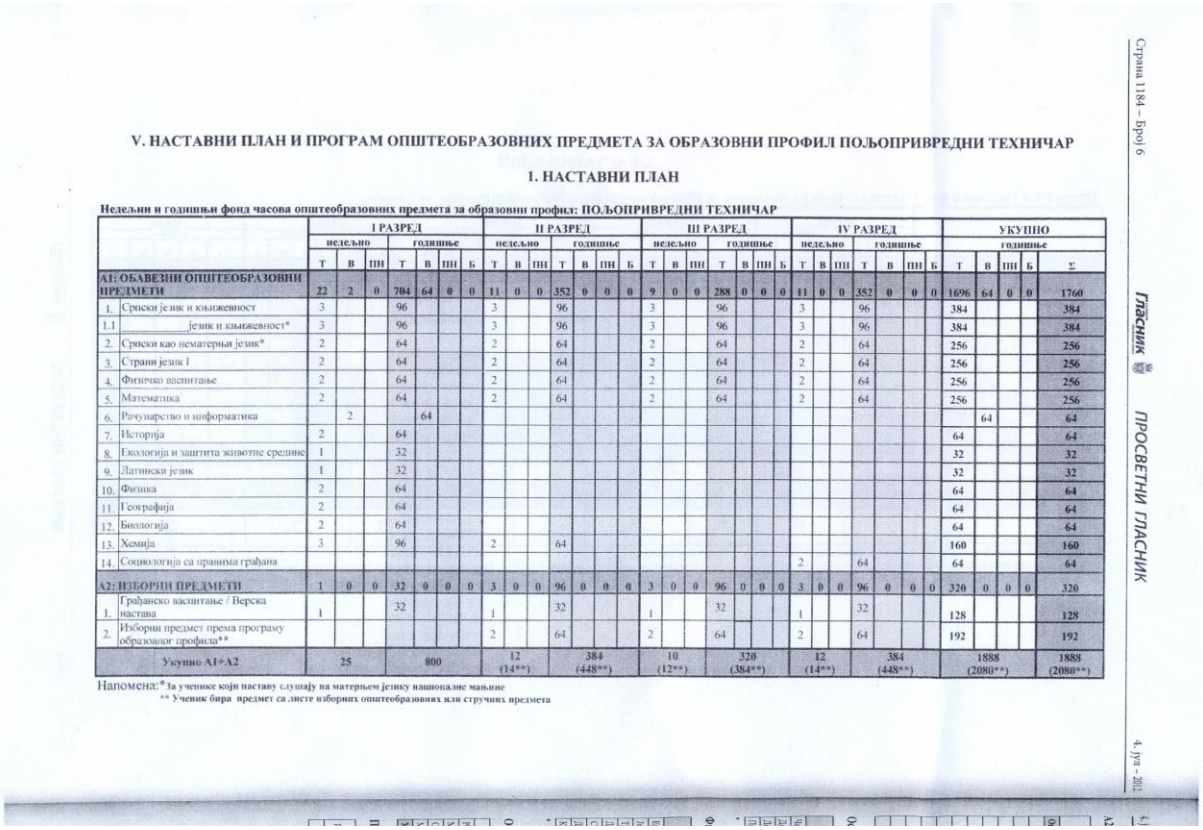

Гласник ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

V. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР

		I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							IV РАЗРЕД							УКУПНО				
		недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
		Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
А1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ		**22**	**2**	**0**	**704**	**64**	**0**	**0**	**11**	**0**	**0**	**352**	**0**	**0**	**0**	**9**	**0**	**0**	**288**	**0**	**0**	**0**	**11**	**0**	**0**	**352**	**0**	**0**	**0**	**1696**	**64**	**0**	**0**	**1760**
1.	Српски језик и књижевност	3			96				3			96				3			96				3			96				384				384
1.1	_____ језик и књижевност*	3			96				3			96				3			96				3			96				384				384
2.	Српски као матерњи језик*	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
3.	Страни језик I	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
4.	Физичко васпитање	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
5.	Математика	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
6.	Рачунарство и информатика		2			64																									64			64
7.	Историја	2			64																									64				64
8.	Екологија и заштита животне средине	1			32																									32				32
9.	Латински језик	1			32																									32				32
10.	Физика	2			64																									64				64
11.	Географија	2			64																									64				64
12.	Биологија	2			64																									64				64
13.	Хемија	3			96				2			64																			160				160
14.	Социологија са правима грађана																						2			64					64			64
А2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ		**1**	**0**	**0**	**32**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**320**	**0**	**0**	**0**	**320**
1.	Грађанско васпитање / Верска настава	1			32				1			32				1			32				1			32				128				128
2.	Изборни предмет према програму образовног профила**								2			64				2			64				2			64				192				192
Укупно А1+А2		**25**			**800**				**12 (14**)**			**384 (448**)**				**10 (12**)**			**320 (384**)**				**12 (14**)**			**384 (448**)**				**1888 (2080**)**				**1888 (2080**)**

Напомена: * За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Анекс 8: Наставни план стручних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар

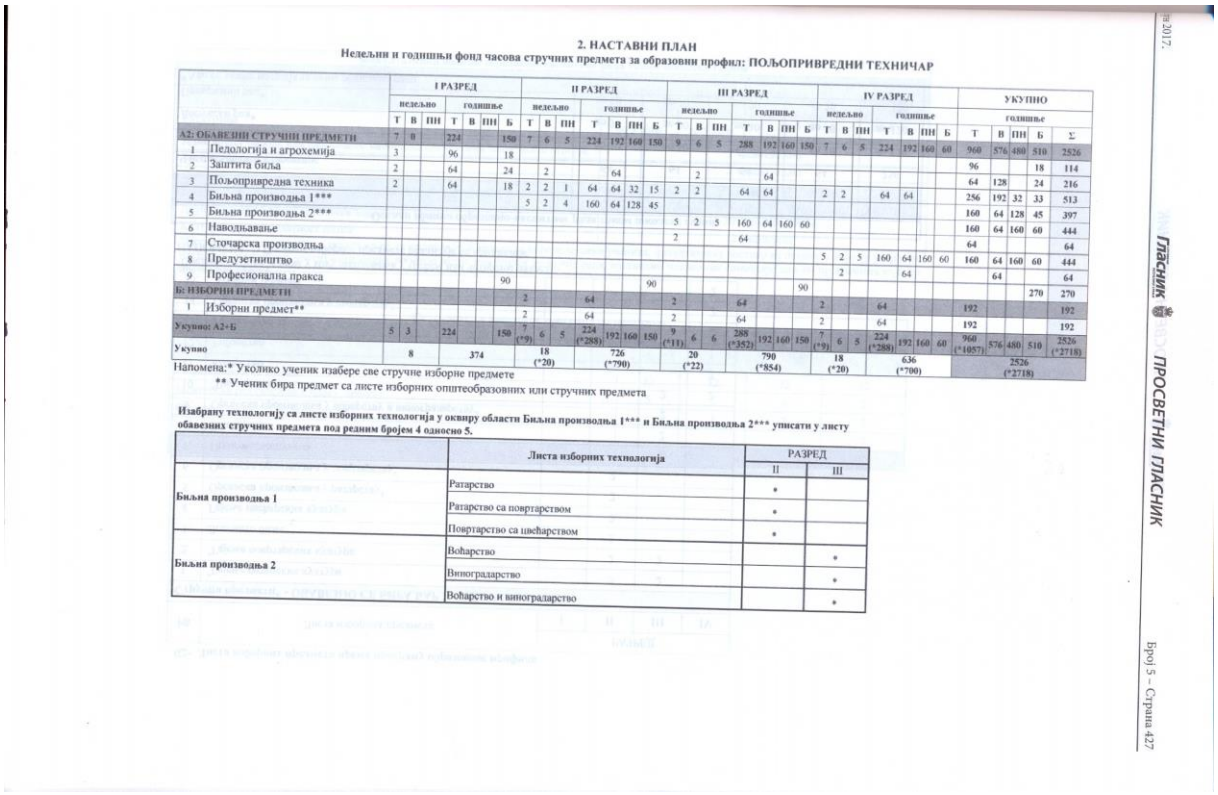

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова стручних предмета за образовни профил: ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР

		I РАЗРЕД						II РАЗРЕД						III РАЗРЕД						IV РАЗРЕД						УКУПНО				
		недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње			недељно			годишње			годишње				
		Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
А2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ		7	8		224			150	7	6	5	224	192	160	150	9	6	5	288	192	160	150	7	6	5	224	192	160	60	960	576	480	510	2526
1	Педологија и агрохемија	3			96			18																						96			18	114
2	Заштита биља	2			64			24	2			64					2			64										64	128		24	216
3	Пољопривредна техника	2			64			18	2	2	1	64	64	32	15	2	2		64	64			2	2		64	64			256	192	32	33	513
4	Биљна производња 1***								5	2	4	160	64	128	45															160	64	128	45	397
5	Биљна производња 2***															5	2	5	160	64	160	60								160	64	160	60	444
6	Наводњавање															2			64											64				64
7	Сточарска производња																						5	2	5	160	64	160	60	160	64	160	60	444
8	Предузетништво																							2			64				64			64
9	Професионална пракса							90							90							90										270	270
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								2				64				2			64				2			64				192				192
1	Изборни предмет**							2				64				2			64				2			64				192				192
Укупно: А2+Б		5	3		224			150	7 (*9)	6	5	224 (*288)	192	160	150	9 (*11)	6	6	288 (*352)	192	160	150	7 (*9)	6	5	224 (*288)	192	160	60	960 (*1057)	576	480	510	2526 (*2718)
Укупно		8			374				18 (*20)			726 (*790)				20 (*22)			790 (*854)				18 (*20)			636 (*700)				2526 (*2718)				

Напомена:* Уколико ученик изабере све стручне изборне предмете

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Изабрану технологију са листе изборних технологија у оквиру области Биљна производња 1* и Биљна производња 2*** уписати у листу обавезних стручних предмета под редним бројем 4 односно 5.**

	Листа изборних технологија	РАЗРЕД	
		II	III
Биљна производња 1	Ратарство	*	
	Ратарство са повртарством	*	
	Повртарство са цвећарством	*	
Биљна производња 2	Воћарство		*
	Виноградарство		*
	Воћарство и виноградарство		*

Гласник ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК
Број 5 - Страна 427
2017.

Анекс 9: Листа изборних предмета за образовни профил Пољопривредни техничар

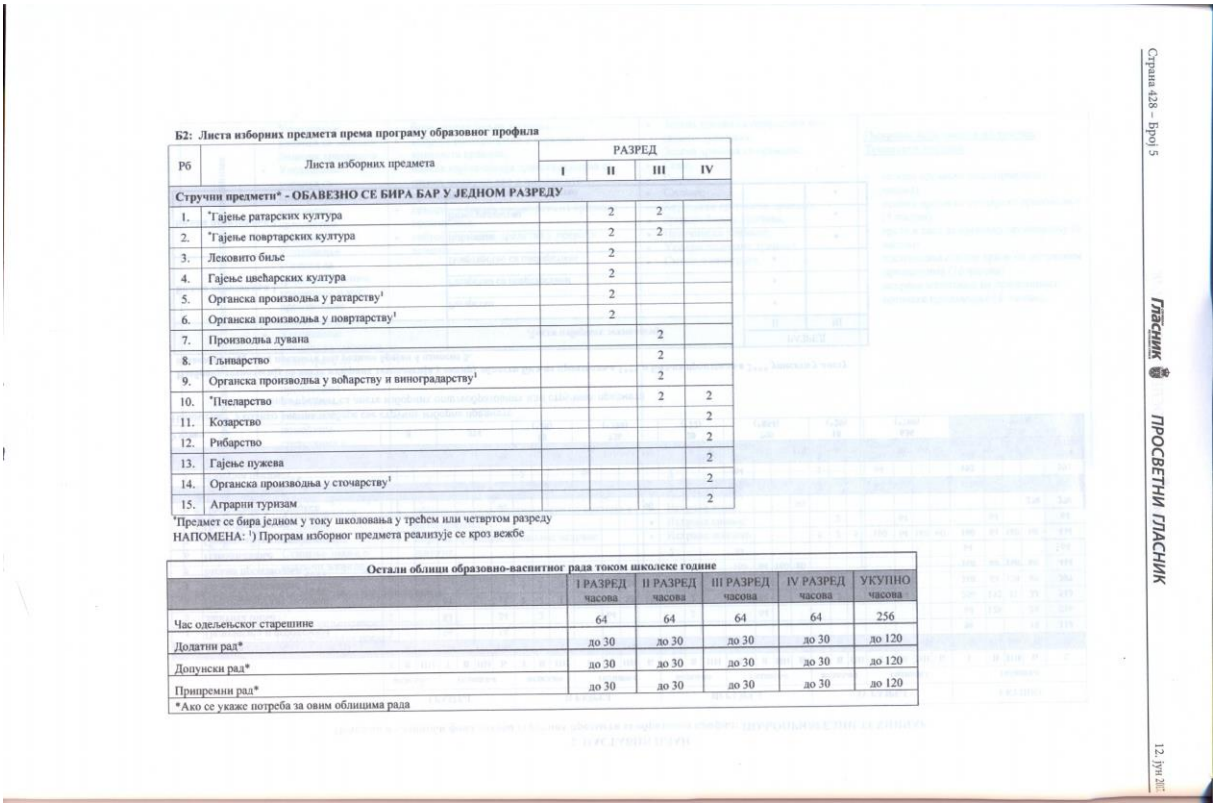

Б2: Листа изборних предмета према програму образовног профила

Рб	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети* - ОБАВЕЗНО СЕ БИРА БАР У ЈЕДНОМ РАЗРЕДУ					
1.	*Гајење ратарских култура		2	2	
2.	*Гајење повртарских култура		2	2	
3.	Лековито биље		2		
4.	Гајење шећарских култура		2		
5.	Органска производња у ратарству[1]		2		
6.	Органска производња у повртарству[1]		2		
7.	Производња дувана			2	
8.	Гљиварство			2	
9.	Органска производња у воћарству и виноградарству[1]			2	
10.	*Пчеларство			2	2
11.	Козарство				2
12.	Рибарство				2
13.	Гајење пужева				2
14.	Органска производња у сточарству[1]				2
15.	Аграрни туризам				2

*Предмет се бира једном у току школовања у трећем или четвртом разреду

НАПОМЕНА: [1]) Програм изборног предмета реализује се кроз вежбе

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године					
	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	64	64	64	64	256
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
*Ако се укаже потреба за овим облицима рада					

Анекс 10: Наставни план општеобразовних предмета за образовни профил Ветеринарски техничар

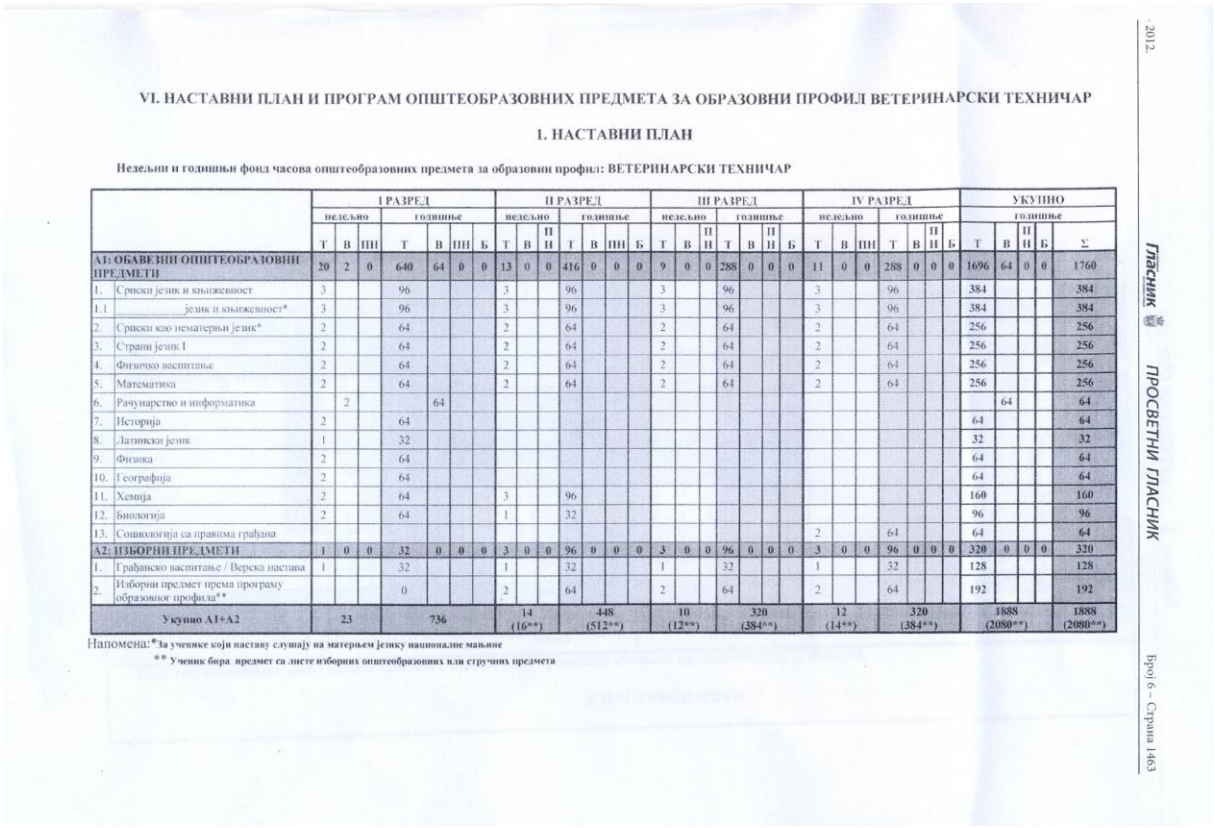

-2012.

Гласник ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

Број 6 - Страна 1463

VI. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

		I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							IV РАЗРЕД							УКУПНО				
		недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
		Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	П И	Т	В	ПН	Б	Т	В	П И	Т	В	П И	Б	Т	В	ПН	Т	В	П И	Б	Т	В	П И	Б	Σ
А1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ		**20**	**2**	**0**	**640**	**64**	**0**	**0**	**13**	**0**	**0**	**416**	**0**	**0**	**0**	**9**	**0**	**0**	**288**	**0**	**0**	**0**	**11**	**0**	**0**	**288**	**0**	**0**	**0**	**1696**	**64**	**0**	**0**	**1760**
1.	Српски језик и књижевност	3			96				3			96				3			96				3			96				384				384
1.1	језик и књижевност*	3			96				3			96				3			96				3			96				384				384
2.	Српски као нематерњи језик*	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
3.	Страни језик I	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
4.	Физичко васпитање	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
5.	Математика	2			64				2			64				2			64				2			64				256				256
6.	Рачунарство и информатика		2			64																									64			64
7.	Историја	2			64																									64				64
8.	Латински језик	1			32																									32				32
9.	Физика	2			64																									64				64
10.	Географија	2			64																									64				64
11.	Хемија	2			64				3			96																		160				160
12.	Биологија	2			64				1			32																		96				96
13.	Социологија са правима грађана																						2			64				64				64
А2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ		**1**	**0**	**0**	**32**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**96**	**0**	**0**	**0**	**320**	**0**	**0**	**0**	**320**
1.	Грађанско васпитање / Верска настава	1			32				1			32				1			32				1			32				128				128
2.	Изборни предмет према програму образовног профила**				0				2			64				2			64				2			64				192				192
Укупно А1+А2		**23**			**736**				**14 (16**)**			**448 (512**)**				**10 (12**)**			**320 (384**)**				**12 (14**)**			**320 (384**)**				**1888 (2080**)**				**1888 (2080**)**

Напомена: *За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Анекс 11: Наставни план стручних предмета за образовни профил Ветеринарски техничар

4. јун – 2012.

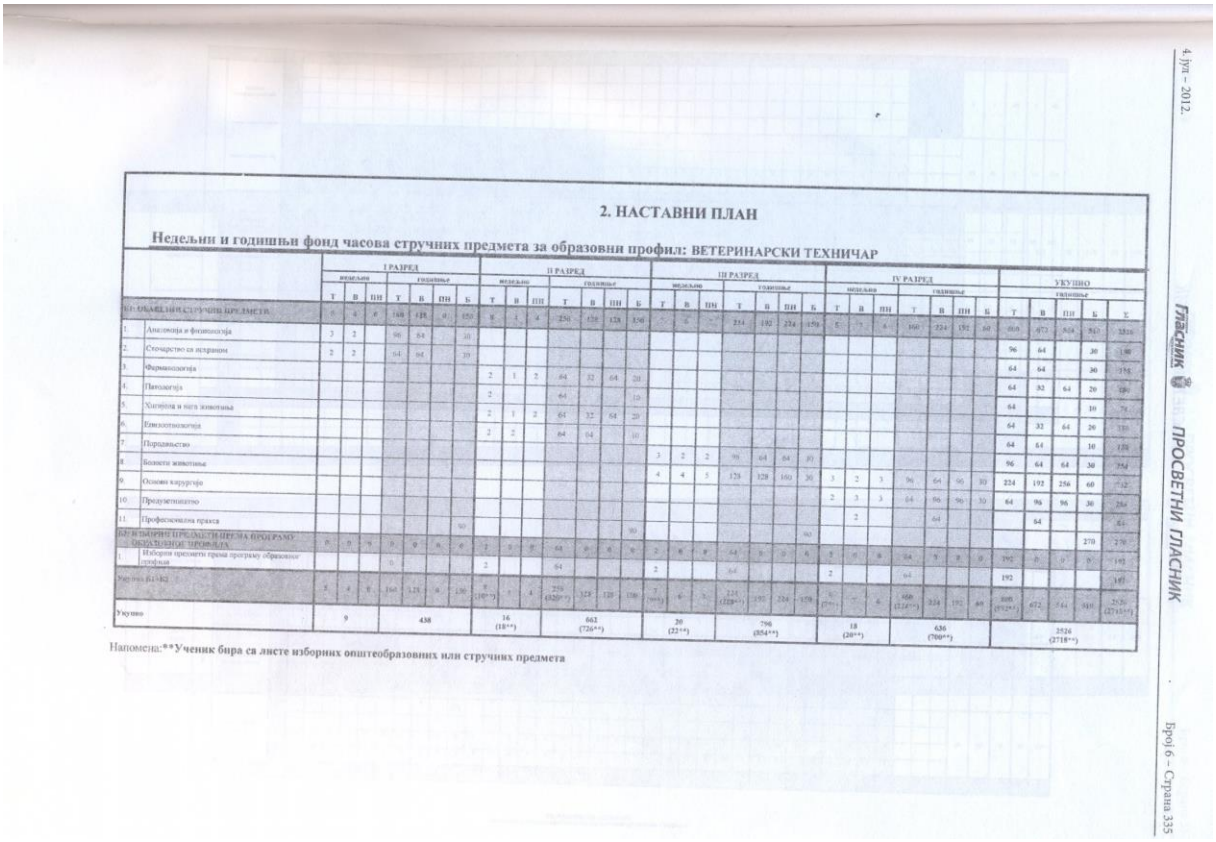

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова стручних предмета за образовни профил: ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

		I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							IV РАЗРЕД							УКУПНО				
		недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
		Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
БЛ. ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ		5	4	6	160	128	0	150	8	1	4	256	128	128	150	7	6	7	224	192	224	150	5	7	6	160	224	192	60	800	672	544	510	2526
1.	Анатомија и физиологија	3	2		96	64		30																						96	64		30	190
2.	Сточарство са исхраном	2	2		64	64		30																						64	64		30	158
3.	Фармакологија								2	1	2	64	32	64	20															64	32	64	20	180
4.	Патологија								2			64			10															64			10	74
5.	Хигијена и нега животиња								2	1	2	64	32	64	20															64	32	64	20	180
6.	Епизоотиологија								2	2		64	64		10															64	64		10	138
7.	Породиљство															3	2	2	96	64	64	30								96	64	64	30	254
8.	Болести животиње															4	4	5	128	128	160	30	3	2	3	96	64	96	30	224	192	256	60	732
9.	Основи хирургије																						2	3	3	64	96	96	30	64	96	96	30	286
10.	Предузетништво																							2			64				64				64
11.	Професионална пракса							90							90							90											270	270
БЛ. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА		0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	192	0	0	0	192
1.	Изборни предмети према програму образовног профила				0				2			64				2			64				2			64				192				192
Укупно БЛ-ВС		5	4	6	160	128	0	150	8 (10**)	1	4	256 (320**)	128	128	150	7 (9**)	6	7	224 (288**)	192	224	150	5 (7**)	7	6	160 (224**)	224	192	60	800 (992**)	672	544	510	2526 (2718**)
Укупно		9			438				16 (18**)			662 (726**)				20 (22**)			796 (854**)				18 (20**)			636 (700**)				2526 (2718**)				

Напомена:**Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Гласник ПРОСВЕТНИ ГЛАСНИК

Број 6 – Страна 335